
AÇIKOTURUM

Yöneten: Ecz. Mehmet Domaç-İst. Eczacı Odası Başkanı

SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ DÜN-BUGÜN-YARIN

Konuşmacılar:

Prof.Dr. Ünsal Oskay

Mim. Oktay Ekinci

Ecz. İsmail Gümrukçü

SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ DÜN-BUGÜN YARIN

Ecz. Mehmet DOMAÇ

(İstanbul Eczacı Odası Başkanı)

Değerli delegeler, birinci oturumumuz epey sarktığı için ara veremiyoruz. Çünkü yaklaşık 40 dakika bir gecikme söz konusu oldu. Tabii bu arada dışarıda olanları da toplantıya davet ediyoruz. Arkadaşlar şimdi bu oturuma katılmayanları toplantıya davet edecekler.

Programda gördüğünüz gibi açikoturumumuzun dört tane konuğu var. Ancak iki konuğumuz bulunuyor. İki nedeni var konuklarımızın. Bir tanesi, Trabzon Eczacı Odası Başkanı İsmali Gümrükçü'nün uçağının hava muhalefeti nedeniyle gecikmesi. Diğer konuşmacımızın da Atina'ya gitmesi söz konusuydu. Onun için sanıyorum toplantıya katılamadılar. Ancak ben sizlere açık oturumumuza katılan iki değerli konuşmacıyı takdim etmek istiyorum.

Sayın Prof.Dr.Ünsal Oskay, kendisi Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim üyesi.

Sayın Oktay Ekinci, İstanbul Mimarlar Odası Başkanı.

Her iki konuşmacının da yazıları olduğunu, kitapları olduğunu ve günlük basında makaleler yazdıklarını biliyoruz. Ayrıca hocamızın bu konularda değerli çalışmaları var. Şimdi sizlere sivil toplum örgütlerinin dün-bugün ve yarınından bahsedecekler.

Bir siyaset bilimci sivil toplum örgütlerini demokrasinin kılcal damarlarına benzetiyor. Bir başka siyaset bilimci demokrasiyi Aysberge benzeterek, aysbergin üstü değil altı, altındaki kalan kısım daha büyüktür. O kısım da sivil toplum örgütlerini gösterir diyor.

Yine biliyorsunuz demokrasimiz sadece sandık demokrasisi değil yalnız, seçim demokrasisi değil, seçim olduktan sonra herşey bitmiyor. Ondan sonrada ülkedeki demokratik kurumlara kuruluşlara ihtiyaç var. Onların siyasi otorite üzerinde, hükümet üzerindeki baskılarına ihtiyaç var. İşte sivil toplum örgütlerinin nasıl ortaya çıktığını ve bugününün ne olduğunu, yarınının ne olması düşünüldüğünü bugünkü açikoturum da sayın konuşmacılarımız sizlere takdim etmeye çalışacaklar. Ben ilk sözü Prof.Dr.Ünsal Oskay'a veriyorum. Daha sonra konuşmacılara soru yöneltme imkanına sahipsiniz. Bir turdan sonra sizlerin sorularınızı alacağız ve açikoturumu geliştirmeye çalışacağız. Buyurun sayın Oskay.

Prof.Dr.Ünsal OSKAY

(M.Ü. Basın Yayın Öğr.Üy.)

Sivil toplum.Önce sivil toplum kavramı üzerinde kısaca durmak istiyorum. Sonra da onun Türkiye'deki gelişmesi var mıydı? O konuda bir şeyler söylemek istiyorum. Zannediyorum, Türk toplumunda sivil toplumun kurumları yeni yeni oluşuyor. Burda eczacılık mesleği ile uğraşanların belki de hala böyle bütün Türkiye çapında değil de zaman zaman yönetim kurullarındaki insanların sorumluluk bilinciyle

meslek camiasını, dar anlamda tek bir mesleği, yasaların çizdiği sınırlar içinde yapıp ötesine karışmayan, toplum hayatıyla ilgilenmeyen ve bugünkü mesleki ya da mesleki olan hayat alanı dışındaki hayat pratiklerinde daha insanca, daha demokratik bir şekilde sokabilmek için bir şeyler düşünmeyen insanlar diye tutmak yerine toplumun gelişmesinde imkanlar nisbetinde, sorumluluk yüklenmeye çalışan insanlara dönüştürmek, böyle bir istekle olsa gerek. Bazı meslek kuruluşlarının yönetimlerine gelenler, yönetim kurullarından gelen insanların anlayışıyla böyle bir kıpırdanımlar filan var. Bunu her yerde görüyoruz. Bence şimdi söylemeye çalışacağım şeylere giriş de olacağı için söylüyorum. Bir bakışımızı çevireceğimiz, bir başlangıç noktası; sivil toplum arayışı Türk toplumunda yeni yeni başlıyor. Bunun, en göze görünen, en rahat algılanabilen kanıtı buradaki bu toplantılar, burada sadece ilaçların nasıl kullanıldığı, fiyatların nasıl belirlendiği hükümetle dar bir anlamda meslek camiası ilişkileri, şunlar bunlar değil onun dışında. Galiba dışarda yarışmalar var, yapılmış. Laiklikle ilgili yarışma yapılıyor. Demek ki bu bir şeylerin hissedildiğini gösteriyor. Acaba nedir o hissedilen şey. Hissedilen şey zannedirim şu, alışılmış, yüzlerce yıllık süren hayat içinde alışılmış bir hayat artık hepimiz için, yetersiz gelmeye başladı hepimize. Onun yerine daha bize hayatımıza sahip çıkabileceğimiz, hayatımızın hükümetlerin, sultanın, şunun bunun etkiyisye değil daha evrensel değerlere göre tanzim edilmiş, çerçevesi oluşmuş bir düzenleme içinde yaşanabilen bir hayat, daha çok bize söz hakkı tanınan bir hayat olmasını istediğimiz an böyle bir istek içimizde uyanmaya başladığı an olsa gerek bu arayışları görüyoruz. Sivil toplum benim kişisel temaslar sırasında rastladığım bana has olan şeylerden yola çıkarak söylüyorum. En çok rastladığım şey şu; sivil toplum deyince galiba 12 Mart, 12 Eylül, 12 Haziran, 12 Temmuz gibi şeylerden sonra bir süre devam eden askeri, açıkça askeri olduğu anlaşılan yönetimler, duruluyor hızı kesiliyor, seçimdi meçimdi, tekrar sivil elbise giymiş bir

yönetim geliyor. Bu yönetimin yasaları nasıldır? Ceza yasası nasıldır? Fikir özgürlüğü konusunda ne düşünür. Mesleklerin kuruluşlarının çalışmaları konusunda ne düşünür, bütün bunlar düşünülüyor. Yönetenler, yönetenler diye gözüken kadrolar eğer urbalarını çıkarıp, sivil urba giyerlerse onun adı sivil yönetim oluyor. Askeri elbise giyerlerse onun adı askeri yönetim oluyor. Bir de tabii sivilin askeri biçimi var. Oda teknokrasinin yönetimi. Onların urbası henüz haki renkli değil ama zannederim 20.y.y.'ın şu yıllarında en askeri olan yönetim teknokrasinin yönetimidir. En askeri olan yönetim bakımından, hiyerarşik ilişkiler bakımından askerlerden çok daha askeri bir yönetimdir. Kaldı ki askeri hiyerarşinin içinde bir ast üst ilişkisinin dışında insani bir boyut zaman zaman filizlenebilir. Yani bir emir subayı paşasının; evvelden vardı işte şimdi yok. Emir eri bilmem yüzbaşının dostluğunu, sevgisini filan kazanabilir. Çünkü günün birinde her ikiside bir yerde kör kurşunla ölecektir. Teknokrasideki insan ilişkileri çok daha serin kanlıdır. Pek öyle ısınmaz. Ne yaparsanız yapın. Abilik, babalık, bilmem nelik filan gibi şeyler işlemez. Onların kuralları teknokrasideki hiyerarşik ilişkilerdeki kurallar, bırakın kişiler arası ilişkilerin getireceği sıcaklıkla ısınabilmeyi, evrensel düzeyde işleyen kurallar olduğu için kimin kime ne zaman merhamet edeceğini Londra Borsası, Tokyo'daki bilmem ne, Amerika'daki (Karprid Ondaruş) dediğimiz sistemin mantığı belirler. O halde bu uzunca süren girişten sonra şunu söyleyeceğim; Sivil toplum üniformayla ilgili değil. Alıştığımız geleneksel tek partili dönemden kalma o teknokrasi diyemeyeceğimiz Sivil bürokrasinin kendi dinden imandan çıkma biçimi. Yani babadan oğula meslek gibi kalan tek parti dönemini düşününüz. Eğer adam şundan veya bundan ötürü osmanlı zamanında kendisi hariciyeci ise çocuğu hariciyecidir onun çocuğu da hariciyecidir.. Bu yüzde 99 böyle gider idi. Sonra gitmez oldu çünkü işlevler değişti. Aileden kalma diplomatlık bilmem Avrupa'da iktisadi yakınlaşmalardaki tekniksorunları anlamakta gereken

bilgileri veren birşey değil, dolayısıyla aile ilişkilerinin dışındaki kurumsal düzenlemelerde kazanılan bilgiler sayesinde sınav kazanmağa başlaması lazım. Bundan değişiyor. Ama bir Cumhuriyet döneminde de en aşağı 25 yıl süren bir şey var. Yani sulhden gelme soyluluk diyelim. Sonra bu işlevini bitirdi yetmez oldu. Onun yerine de70'lerin ortalarından itibaren sivil bürokrasinin içindeki merih biçimleri yerine daha teknokrat. Yanlışlık bilgisayar kullandığı için falan değil, düşünce tarzı itibariyle. Teknokrasi dijital düşünür. Sayısal düşünür. Ayşe'ler, Fatma'lar, topallar, şaşılar, şu kadar emekliliğine kalmış, bu kadar kalmış. Yani bunlar kalkar 1-3-5, 3'ün katları, 9'un katları diye gider bu böyle ve teknokrasinin mantığı, çimento hesabıyla insan hesabını aynı kriterlerle yapar. Tüyü bile kıpırdamaz . O bakımdan sivil toplum deyince bütün bunları da göz önünde tutarak değişik bakmak lazım. Çünkü biz aslında sivil toplum deyimini zerre kadar olsun yaşamamış bir kültürden geliyoruz. Bunun ne kadar önemli bir nimet olduğunu sezindik. Ama, bunun nasıl kazanıldığını, onun bunun maaşıyla değil, üç beş günlük bir moda gibi hemen alıp üstümüze takmakla değil, sindire sindire yaşanmış yüzyılların sonucunda benimsenebilen bir hayat anlayışı yaşamın kendisine saygın bir varlık olarak bakabilme alışkanlığı ve bu alışkanlığı etli butlu bir hale somut bir hale getiren toplumsal bir örgütlenme biçiminden kaynaklandığını anlamak için çok uzunboylu, doğulu kültürleri, batılı kültürleri, bu toplumların tarihlerini özellikle yalnızca siyasal tarihini filan değil gündelik hayat pratiklerindeki gelişmeyi anlatan nasıl söyleyeyim, uygarlık tarihlerini ki bunları ben heyecanla tavsiye etmek istiyorum. Çok güzel kitaplar çıkıyor.Fendel Brodel diye bir yeşin Fransoz Anal siler denen bir ekonomiye sokuyor. İsviçre asıllı ama Fransa'da çalışan o adamların ve daha başka bir çoklarının şeyi. Mehmet Ali Kılıçbay kardeşimiz durmadan bunları tercüme ediyor. Bir vatan hizmeti bence bir uygarlaşma hizmeti, çok ciddi birşekilde tercüme ediyor ve kötü de değil yaptığı tercüme. Yani içeriği aktarmakta son de-

rece başarılı, dil bakımından biraz zor gelebilir, o zorluk da zannediyorum ben şimdi nasıl otursam eczacılıkla ilgili bir şey okumaya kalksam nasıl zorlanırsam çok uzun bir süre, siz de de küçük bir süre, küçük bir zorluk olabilir belki eğer ilk defa başlıyorsanız. Ama kuşkusuz eczacılık terminolojisini kavramaktan çok daha kolay, çünkü daha hepimizin paylaştığı hayat alanlarını anlatan terimler kullanılıyor. Eczacılık hayat alanlarını da anlatır tabii, hasta olmayı paylaşıyoruz da hasta olma süresine çok özel bir öğrenimle bakabiliyoruz. O bakımdan benim tıp metnini eczacılık metnini okumam çok daha zor ama siz bir sosyal ve kültürel bir tarih için yazılan bir metni eminim son derece rahatlıkla okuyabileceksiniz. Güçlükler olabilir, o güçlüklerin de bence çok heyecan verici bir tarafı var. Her yeni sözcük, her yeni kavram gitgide açılan bir ufuktur sizler için. Ve dünyada bence bir insanın yapabileceği en büyük yanlış, dünyaya eczacı gelip eczacı gitmektir. Ya da siyaset bilimcisi olarak gelip öyle gitmektir. Bu insana bence çok fazla yakışmayan bir şeydir. Hayat tennehhü ile güzeldir. Zenginlikle, çeşitlilikle güzeldir. Ya tabii eleştirinizi de yapamıyorsunuz. Allah göstermesin veya isteyene gösterebilir. O sizin bileceğiniz bir şey ama araba değiştirmek bir hayatı zenginleştirir. Arkadaş değiştirmek de , kıymete değer arkadaşları unutmazsın, semt değiştirmek de öyledir. Tatilde her sene aynı yere gitmek olmaz filan. Onun gibi ilgi alanlarımızı zenginleştirmekte de ben çok insanca, insanı zenginleştiren bir yer olduğuna inanıyorum. O bakımdan okumakta yarar var. Orta çağ kentleri, Orta çağ iktisat hayatından filan başlayıp bu sivil toplumun nasıl doğanın kendi kendine yetiştirdiği yapının pek bir şeye yaramayan bitkilerden nasıl doğa kendi kendine bir çok gelişkin bitkiyi üretmişse, buğdayı, mısırın uzak atası çok zahmetliydi biliyorsunuz. Ekip biçme dönemine geçildiği vakit bile artık kültür dediğimiz çaba talebine geçildiği vakit bile verimlilik bire üçtü. Bire üçe talim yapılan bir tahılcılık içinde, sel gene var. Kıtık, kuraklık gene var. İnsan oğlunun binlerce sene çektiği zah-

meti düşünün. Ama doğanın belki de bu insan emeğiyle daha uygun yerlere habitat olarak getirilmesi sonucunda geçirdiği bir evrim. Yani insanın bilinçli çalışmalar yokken bile yavaş yavaş bire beşe, bire ona kadar çıkıyor uygun yerlerde. Aynı şekilde insanın hayatında da bu evrim var. İzin verirseniz şöyle söyleyeyim görünüşte hiç gelişmemiş, sivil kurumlardan yoksun yerlerde yaşayan insanlarla bu kurumların geliştiği yerlerdeki insanları cascavalak soyup yanyana getirirseniz. İki de farksız denecek kadar birbirine benzer. Ama bence tenlerindeki kokudan başlayıp sevdikleri müziğe varana kadar hükümetler cart curt ellerinden haklarını hukuklarını aldıkları vakit hiç tepki göstermeyip sığır gibi kalanlarla, en küçük bir şeyde dünyayı başına yıkmasını bilenler arasında korkunç fark vardır. Onun için uygar bir ülkenin insanıyla bizler arasında cascavalak yanyana getirildiğimiz de aynı mısır gibi gözükmekle birlikte, birimiz mısırın neolitik çağdaki uzak atası, öbürü de mısırın en son cinsidir. Yani bizim bir saf gibi gözüken bir adamcağız vardı. Tarım bakanımız saftı ama hayırlı bir şeyi oldu. Benim akrabalarımın yedi kolu zengin oldu. Onun getirdiği mısır, gerçi özü mözü yokmuş ama, para ediyor. Bir mısır da 7-8 koçan oluyor. Her biri böyle yarım metre falan bütün Adapazarı çevresi zengin oldu. Evvelden pancar, patates ekilemeyen bayır yerlerdeki insanlar ki baba tarafı çok yoksuldu. Onlar şimdi zengin oldukları mısır sayesinde. Diyeceğim şu; O Adapazarı'ndaki mısır koçanıyla, o nitelikleri yüksek olmayan koçanı yanyana getirdiğiniz zaman ne fark varsa, aşağı yukarı sindirilmiş bir uygarlığı 500 sene yaşadktan sonra, bu günkü bir eczacı ile Türkiye'deki siyaset bilimcisi. Bu günkü bir siyaset bilimcisi Avrupa'da Anayasa da, Türkiye'deki bir anayasa arasında iki koçan arasındaki fark kadar fark vardır. Öyle olmasa anlı şanlı Prof. çıkıp da 12 Eylül anayasası yapmaz. Şunu söyleyeceğim; o bakımdan bence çok önemli bir öğrenmemiz gereken bir olay, her meslektan eczacılar, iktisatçılar, darbukacılar, dansözler, şantözler bu sivil toplum işini merak edip, öğrenmemiz gerekiyor bence. Nedir?

Ben dilimin yettiği kadar çerçevesini çizmeye çalışacağım.

1-Sivil toplum çok uzun bir sürecin sonunda yaşanmış birşey. Aman şunu yapalım diye adı sanı konulmadan insan oğlunun daha çok batı Avrupa'da vaktiyle doğulu toplumlarda da yapılmış epeyce. Aranmış ama gelişmeler kesintiye uğramış. Nedir bu gelişmeler? Bu arayışlar nasıl başladı. Bu arayışlar sadece hukuk alanında, bu arayışlar sadece siyasi iktidarın yetkilerini kısıtlayıcı yargı organlarına veya siyasi iktidarı elinde tutan monarşiye karşılık yeni bir güç dengesi olsun diye kilisenin yada meslek gruplarının böyle güçlü bir yapılanma içindeki mücadelelerini değil, üstüne düştüğü anda her sıradan insanın yaptığı mücadelenin bir birikimi. Nasıl? Şimdiye kadar düğünlerde şu, şu, şu çalgıları çalıyorduk. Duyduğuma göre lordun düğününde çok gelişkin çalgılar gelmiş Kuzey İtalya'dan. Neden benim düğünümde de olmasın diyebilen insan işte bu sivil toplumun kurumlarını kurmaya başlamış. 1560'larda filan galiba, Fransa Kralı 9.Charles (Şarl) Avrupa'nın en büyük monarşisini kurmak üzere Fransa. Bu da hırslı bir adam. Para pul alırsa diyor, elime yüklü bir para geçerse ben herkesin önüne geçerim. Bütün Avrupa'daki monarşilerden çok daha güçlü monarşiyi ben kurarım ve iyi olur diyor. Ama bunu yapmak için asker lazım, istikamcılar lazım . Terbiyeciler lazım, yepyeni bir şey. Ordunun savaşımçı şekli değişmeye başlamış, para lazım, bu parayı alabilmenin en güzel yolu, en kolay yolu Floransa'daki ve Venedik'teki ailenin iki kolu olan Medici'lerden borç para almak. Bunlar Avrupa'nın o sırada en büyük tefecileri. Tefeciden para almanın en salim yolu tefeciden kız almak. Tefeciler de soyluluk arıyorlar. Medicilerden kız alıyor. Medicilerin bir kolu Venedik'te Doç dediğimiz şey, yani o zamanki seçimle gelen ve hayat boyu krallık yetkisini elinde tutan Dük bir anlamda. Anglo sakson terminolojide Dük der.Ama burdaki farklı irsi değil seçimle geliyor. Kim seçiyor? Venedik'in 400 büyük ailesi, yani şimdiki Mafya liderleri gibi toplanıyorlar. Kimi seçelim başımıza, şunu falan diyorlar. O düğünde ilk defa işte bu varlıklı

kesim böyle davul dümbeleklerle düğün yapmaktansa, şanıma yaraşır, ilkeleri olan bir düğün olsun diyorlar. En iyi hanendeler, sazandeler, çalgıcılar artı o zamanlara kadar büyüklerin düğünleri genellikle yunan mitolojisinden böyle kızın iffetini, adamın cengaverliğini, soy-luluğunu dile getiren öyküleri manzum halde yazdırtırlarmış, sonra da müzisyenler ve sesle onlara katılanlar bunları sesle katılanlar nameli okuyorlar, yani terennüm ediyorlar yer yer. Yer yer de şarkı gibi te-ganni ediyorlar. Çalgıcılarda o anda bir şeyler uydurup izlemeye çalışıyorlar bir an. Bu düğünde farklı bir şey oluyor, çok büyük bir ye-nilik, çünkü bu yenilikten opera türü, opera formu çıkıyor. Livretto dediğimiz şeyin semantik anlamsal içeriğindeki değişmelere koşut pa-ralel gelişen bir müzik formu bulunuyor. Önceden çalışma yapıyorlar. Böylece kızın iffetinden, kızın masumiyetinden, mazlumluğundan bahsederken müzik ona uygun şekilde gelişiyor. Çocuğun, damadın, erkek tarafının, çocuk diyorum hep bizde çocuk derler damada nede-nse, işte Fransa kralının yiğitliğinden nesinden bahsederken de müzik daha ritimli daha coşkulu, vurmali çalgılar öne geçiyor filan, Yaylı çalgılar değil de dambur dumbur diye vuruyolar. Çok da hoşta gidiyor bu yenilik. Bunu ertesi gün tekrarlıyorlar, ve doçlar sarayında biliyor-sunuz San Marco'nun yanındaki ahalide dinlesin diye. Ahali de o biçim ahali. Para kazanmasını biliyor. Mısır'a gitmiş, Suriye'ye gitmiş dünyayı gezmiş, katipleri var. Dürbün mürbün kullanmaya başlamışlar filan. Çok güzel yaşamayı bilenler o zamanki tüccarlar filan. Hemen burdaki yeniliği yakalıyorlar ve bir süre sonra Doça müracaat ediyorlar diyorlar ki filan kanal da bir boş yer var, antrepo var. Onu şehir yönetimize kiralsın onaralım bakalım edelim ve bu-raya herkes, bizler de girelim. Temsil verilsin burda düzenli, on günde bir, on beş günde bir, temsil verilsin filan. Bu bir yeniliktir. Bu yenilik neyi getirir? Gelişkin müziği, gelişkin müzik, neyi getirir. Daha gelişkin heykellerle şehri süslemeyi düşünen şehir meclisine alkış tutma yeteneği kazandırır orda yaşayanlara. Gelişkin müzik, gelişkin

heykele yaşama şansı tanır. Gelişkin heykel, gelişkin şehre yaşama şansı tanır. Gelişkin şehir, gelişkin insan olma talebinde bulunan insana doğ'un karşısında konuşma, derdini anlatma hakkını kazandırır. Bunlar öngün şekilde sarmal şekilde bir birikimdir. Bir kırlangıç yuvası gibi o ona eklenir. O ona eklenir ve sonunda ben bir insanım beni yönetecek olanın anlıyorum ülkenin genel güvenliği açısından savaş ilan etme, barış ilan etme onun yetkisidir. Yasal olarak seçilmiş organların yetkisidir. Temel vergileri koymak bilmem kimim yetkisidir ama benim de bunları denetlemek için bir hakkımın hukukumun olması lazım kaldı ki onun dışında ben mesleğimin inkişafını, gelişmesini sağlayacak yada engelleyecek şartlarla mücadele etmeliyim. Bu benim bileceğim iştir. Hayır senin milletvekilinin bileceği bir iş değildir. Bunları ben yapabilirim, şurdan şuraya kadar mesleğimin heyetini, mesleğimin ilaç sağlaması, mesleğimin hastayla ilişkileri, mesleğimin sorunları, sosyal hakları filan. Şimdi aklıma gelmeyen bunları siz çok daha iyi bilirsiniz, yaşıyorsunuzdur. Ben kendi mesleğimde yaşıyorum siz kendi mesleğinizde yaşıyorsunuz. Bunları neden meslek kuruluşları daha 13.14 y.y.'da 15.y.y.'da Avrupa da olduğu gibi hem kilisenin dışındâ hem prenslik yönetiminin dışında meslek kuruluşlarının ayrı hukuku var. Hukuk kazanmışlar. Doğuya gelip Osmanlıya baktığınız vakit, Mithat Paşa'nın bile hukuku yok. Mithat Paşa'nın bir tane hukuku var. Fransız sefiri kebirinin kucağı, padişahın korktuğu vakit iki de birde sefarete kaçıyormuş. Bir İngiliz gazetesi soruyor diyorki; -Majesteleri diyor, "siz hürriyet mücadelesi yapıyorsunuz. Kıpırtılar oldu mu? Bir şey oldumu, Padişah kaşını çattımı git. Fransız sefaretine kaçılıyorsunuz? Niye. Aynen şöyle diyor "Meslek kuruluşları bizde yok. Efkâr-ı Umumiye biz de yok. Sultanı dengeleyecek tek şey Avrupa'daki bu hürriyetleri sindirebilmiş Türkiye'nin sefir-i kebirlerinin anlayışı ve özel ilgisi filan diyor. Bunu söylerken de hiç kuşku yok utanarak söylüyor adam. Bundan Türkiye olmaması filan demiyor. Ama ola-

madığı için bunu söylüyor. Şimdi şunu söyleyeceğim; Sivil toplum nedir? Sivil toplum tek bir alanda yeterli para kazanmakla yetinmeyen, mimar olmakla yetinmeyen, eczacı olmakla yetinmeyen, çünkü bu mümkün değildir. Hiç kimse toplumun genel demokratik hayatına, o toplumda yaşan insanların yere türkürmemeyi doğal öğrenmesini sağlayacak kültür seviyesindeki bir düzeye gelme olanaklarına o topluluğun kavuşmasını gerektirecek sağlayacak işlerle sorunlarla ilgilenmeden hiç kimse kendi kendine çok şükür bu eczacılık beni doyuruyor. Maddi manevi beni doyuruyor diyemez. İyi bir siyaset bilimcisi olamazsınız, iyi bir mimar olamazsınız. Çünkü her meslek dahası her insan toplumundaki, vasatındaki insanın türevidir. Siz kimsiniz? Sabancı, sefalar olsun. Yerde, yere tükürülen bir ülkede yaşarken hiç kimse Sabancı olamaz yeterince. Mümkün değildir. Uff diye nefes aldığınız vakit çok demokratik bir şekilde en sefil adamın balgamından toz yutuyorsunuz. Villalar var ama, pislik çok, demokratik bir şey Türkiye'de. Villalarınızda denize giremiyorsunuz. Çünkü yukarıdaki gece konduların lağım suları akıyor. Villanın lağım suyuyla beraber. Fahrettin Kerim Gökay hayatta mı? Yaşıyor mu. Allah ömür versin yaşıyorsa değilse Allah rahmet eylesin. Onun yalısı vakıf haline getirilmiş. Onun yanında benim arkadaşımın evi var. Yalısı var, ahşap bir yalı. Yalı çok güzel ama 70 yıl önce, 50 yıl önce ordan denize girili-yormuş. Şimdi denizin kenarında bank var oturuyorsunuz. Biri itip de denize düşmeyin diye özel bir dikkatle oturmanız lazım. Çünkü on metre oniki metre ilderden kocaman bir künk iniyor. Yukardan bütün evlerden, yalılardan, Sabancının yalısından, Sabancının yalısındaki personelin evleri var. Bizim üniversiteden kimseye lojman verilmiyor. Bu subayların mubayların, memur lojmanlarının üstleride Sabancının özel himayesine kavuşmamış sade vatandaşların evleri var. En yukarda da hepten sade vatandaşlar var. Kimsenin karışmadığı sade vatandaşlar var. Bütün o böyle şeyleri son derece demokratik bir bulamaç şeklinde paldır küldür 700 yıllık asil ve necip

Türk medeniyetinin ortasına atıyor. Bunu düzeltmek lazım. Bunlar düzelmedikçe eczacılık bence evrensel ölçüde eczacı olamaz. Siyaset bilimcileri iki defa olamaz. Çünkü büyük ölçüde onların mesuliyeti daha da ağır, onun için ben böyle utanıp sıkılmayı bir tarafa bırakıp biraz belki ne derler hani. Frapan sözcüklerle anlatmaya çalışıyorum ama hem gülelim hem de içimizde biraz yer etsin diye söylüyorum. Bakın sivil toplum diyince gelelim Avrupadaki deneyime çok kısa iki-üç dakikada anlatacağım Roma Uygarlığı yıkıldığı vakit. Tam olarak yıkılmıyor biliyorsunuz. Cermen mayalanması dediğimiz bir olay var. Cermenik ırklar Roma'yı tekrar başka bir biçimde kuruyorlar. Bir süre öyle gidiyor. Sonra 800 yıllarda büyük Şarlman Romanın nasıl Roma olabildiğini yeterince anlayamadığı için önce Avusturya'nın altlarında başkentini orda yaparak daha sonra Ahenden'e geldi galiba. Daha sonra da Fransa'nın ortalarına Avunyan'a giderek iki defa Avrupa'nın ortalarında merkezi Avrupa'nın ortalarında olan bir yeni Roma kurmak istiyor. Ama şeyi anlayamıyor. Roma pakısı, Roma zenginliğini, Roma refahını Roma Britanya'ya varana kadar herkesin Romasız kaldığı vakit nefes alınmayan bir dünyaya düşmesi söz konusu. Roma pakısı bu ülkelerdeki hiç değilse özgür varlıklı kesimlere bayağı nefes aldırarak bir yaşama standartı sağlıyor. Maddi ve manevi anlamda filan. Bunu yeniden kurmak istiyor. İhya etmek istiyor. Yapamıyor, büyük Şarlman ve onun çocuklarıyani Karomanjler ve Meromenjler. Neden yapamıyorlar? Bir akdeniz yok ortada. Akdeniz sadece buğday arpa getirmiyor. Şarap, deri v.s. getirmiyor. Fikirleri, duyguları getiriyor. Onları aynı anda belli bir inanan yirmi çeşidiyle karşılayan limandaki hamal bile hoş görü sahibi oluyor. Dar görüşlülük ortadan kalkıyor. Dar görüşlülük ortadan kalktığı vakit insanların yöneticilere karşı tavırları, tutumları onlardan beklentileri değişiyor. Şarlman bunları yapamıyor. Karomenjler ve Meromenjler yapamıyor. Yavaş yavaş şunu anlıyorlar. Avrupa'da bir sürü nehirler var. Kimi güneyden çıkıyor kuzey denizine akıyor. Bir başkası Akdenize akıyor. Ve bunlar

yeryer değecek kadar yaklaşıyorlar. Nehirleri bağlayan kanallar yapılarak gitgide bir tür Avrupa'nın tam göbeğine yapay bir deniz oluşturuyor. Bu bir Akdeniz, yeni bir Akdeniz. Nasıl bir Akdeniz. Geniş bir yüzeyde yavaş akan belli derinliği olan, seyri seferi güvenli nehirler ve kanallar Akdenizi. İşte bu iç pazarı geliştiriyor. İç pazarın gelişebileceğini gören, görünce tüccarlar semtlerin köylüleşmesinde, tüccarlar semtlere arka çıkıyorlar. Arka çıkarken ne yapıyorlar. Daha büyük, yerlerdeki klasik feodal ilişkiler içindeki yarı aç yarı tok feodal beyler olmak yerine tüccarın sırtından daha iyi para kazanacağını görüp tüccara panayır derken burk dediğimiz geçici pazaryerleri daha sonra daimi pazar yerleri ve nihayet ayrı hukuka prenslik hukukunun dışında ticaret yapma, alışveriş yapma sigorta yapma v.b. şeylerle yepyeni bir hukuk, prenslik ve kilise hukunun dışında bir mesleki hukuk otaya çıkıyor. Doğal biçimde çıkıyor lütf olarak değil. O hukuku tüccar sınıfı alıyor. Neden alıyor? Karşılığını veriyor prens. Onsuz prens Nonar haline gelemiyor. Büyük prens haline gelemiyor. Eş boyda çok sayıda üç yüz kadar prens Akıllılar ticaret yollarının potansiyel olarak kavşağı olabilecek yerdekiler hemen bu imkanı görüyor. Palazlanıyorlar ve küçük prenslerin üçünü beşini yiyip, daha büyük prens haline geliyorlar. Derken derken büyük monarşiler oluyor. Bu monarşiler üç hukuk sistemini çıkartıyor. Dini hukuk bizdeki örfü hukuka karşı gelen prenslik hukuku ve nihayet akla dayanan en geniş ölçüde rasyonel düşünceye dayanan tüccarın hukuku. Tüccarın hukuku tam 250 sene demokratik bir hukuk olmak zorunda çünkü dar ceket genişletmek yırtmak için tüccarlar sayısal bakımdan az parasal bakımdan güçlüyse de üstelik parasal güçlerini sürdürmek için pazara açmak lazım. Pazara açmak için semti önce köylü sonra ürettiğinin bir kısmını, tükettiğinin bir kısmını pazardan mal talep edecek adam haline getirmek lazım. Sonra da köylüyle kentteki manifaktör işgücü tüketicisi filan haline getirecek 300 yıllık bir büyük macera başlıyor. İşte bu yeryer ülkeden ülkeye değişiyor. Fle-

menk ülkelerinde 1100 yıllarında başlıyor. Kuzey İtalya'da 1200-1300 yıllarında başlıyor. Nihayet aşağı Almanya'da ve Merkezi Avrupa'da 1500-1550'lerde geri dönülmez bir biçimde başlıyor. Yani kısacası sivil toplum dediğimiz şey kendiliğinden ortaya çıkan bir olgu değil 500 yılda oluşan birşey. Adım adım neyle bağlantılı olarak. Benim düğünümde de iyi çalgı olsun. Benim kızım da güzel kupa arabasıyla gitsin damat evine. İnanılmayacak kadar hayatın bir dantel gibi birbirini tamamlayan yüzlerce binlerce alanındaki yenilikle gelişkinlik arayışıyla olmuş sivil toplum. Onun için Türkiye'de sivil toplum yeni başlıyor filan diyoruz ama bunun geri dönülmez bir süreç olduğuna inanıyorum. Neden inanıyorum çünkü elektronik çalgı malgı, işte kasetlerin iyisi aranıyor bilmem elektrikli tramvay, bilmem neli tranvay, arabanın iyisi aranıyor, insanlar pabucun iyisini filan arıyor. Burda zaman zaman işler çığırından çıkıyor olabilir. Yada bazı aldırımcı tüketim biçimleri insan hayatını gerçekten iyileştirecek yöndeki şeylere erişme sabrımızı epeyce uzatabiliyor. Bize ne sağlıyor? İşte videonun veya ekranı geniş olan televizyonun iyisini alırsak biraz daha insan olduk. Halbuki bir eczacının, bir mimarın, bir siyaset bilimcisinin daha iyi insan olması ekranını genişletmekten ibaret değil, ufkunu genişletmekten ibaret. Görünüşlerini onu kaç kişi adam yerine koyuyor. Fatih ilçe Başkanı adam yerine koyuyor peki, Millet Vekili koyuyor. Bakanlar, bakan ilişkileri bizi adam yerine koyuyor mu? Ben hiç sanmıyorum. Gelen giden anamızı ağlatıyor. Hiç de demiyor Ünsal Oskay gücenir mi? Darılır mı? Acaba benim bir daha seçilmeme engel olur mu? Bir şey yapamayacağımızı biliyorlar. Onun için her meslek kuruluşunda bu tarz organik şeylerde, ilişkilerde, ise her meslek üyesinde kendi evinde o sade insan olarak yaşayışında ben neyim? Ne hale gelebildim, iyiye mi gidiyorum, kötüye mi diye düşünmesi lazım. Bunun pratik başka bir yolu şu olabilir, belki iyi müzik dinlemeye mücadele edin, eğer alışkanlığınız yoksa haddim olmayarak söylüyorum. Pazar günleri magazin okuyorsunuz filan. Niye açıp ser-

vantes okumuyorsunuz. Okumuyorsanız yazıklar olsun.Adam olmayız demektir. Efendim ben hayatımda hiç tiyatroya gitmedim. Niye? Gidersem kabız oluyorum. Git yahu yani sen gitmezsen kim gidecek. Eczacılar görüyorum ben böyle.Sabahtan akşama kadar kurukahveci mehmet efendinin dükkanındaki küçük esnaf gibi bütün gün dükkanda pinekliyor adam. Eczacı okuryazar demektir. Niye tiyatroya gitmez. Neden müzik dinlemez? Neden iki dükkan ilerdeki marul satan adamdan hiç farkı yok eczacının.Böyle eczacı olur mu?Ama böyle iktisatçıda var. Yani alaydan yetişme muhasebeciden zerre kadar farkı olmayan iktisat hocalarımızda var.Siyaset bilimcileri de olabiliyor. Ben kimseyi tek başına ne meslek camiası olarak ne üye olarak eleştirmiyorum.Hepimiz için geçerli olacağını varsayarak söylüyorum . Çok teşekkür ederim.

Ecz. Mehmet DOMAÇ

Sayın Ünsal Oskay'a biz de teşekkür ediyoruz. Sanıyorum epey soru olur sayın hocamızı biraz bekleteceğiz. Şimdi ben sözü Sayın Oktay Ekinci'ye veriyorum. Buyrun.

Mim.Oktay EKİNCİ

(İst.Mimarlar Odası Bşk.)

Efendim hocamız eczacılara söyledi ama mimarlarda oturuyorlar böyle.Yani bütün toplum olarak oturuyoruz.Bütün toplum olarak aslında değerli izleyenler oturmuyoruz.Yani öyle görünüyor ama çok hızlı bir devinim içerisindeyiz bana kalırsa.Bir kere her şeyden önce gerçekten şu anda Türk toplumu dünyanın en hızlı hareket eden toplumdur.Düşününüz ki istanbul'a yılda 500 bin kişi geliyor.Yani bu şu demek;her yıl bu 500 bin kişi yollarda.Böyle bir toplum gözünüzün önüne getirin.Sürekli olarak ordan oraya koşuşturan ordan oraya göçen bir ulus.Bulunduğu yerde en fazla 5 yıl 6 yıl yaşamayan bir toplum,bu toplumun bireyleri.Kentlerde.Ben çok aile tanyorum 3 yıl

önce başka bir semtteydi,sonra kiracı olarak başka bir semte taşındı,derken başka bir semte taşındı. Bir boğazın öbür tarafına, bir bu tarafına, Kadıköy'e, Beyoğlu'na Şişli'ye. Oysa daha önceki yıllarda daha eski zamanlarda örneğin Beşiktaşta aile olurdu,işte onun babaları da Beşiktaş'lıydı. Dedesi de Beşiktaş'lıydı.Ya da bir başka semtli aile olurdu.Şimdi öyle aile tipi artık kalktı. İstanbul'da dolaşan böyle bir dolu aile var.İstanbul'un her tarafında böyle mozaik gibi dolaşan insanlar var.Öyle bir toplum haline geldik. Aslında oturmuyoruz.Oturmaya vakit yok.Bir vakit bulabilsek hocamızın dediği kitapları okuyacağız ama vakit bulamıyoruz.Pekii biz bu vakti nasıl bulabiliriz? Ben biraz onun üstünde durmak istiyorum. Biraz vakit bulmanız lazım ki,biraz zaman bulmamız aslında eczanesinde oturmakta olan, işte diyelim ki biraz ilerdeki marul satan gibi oturmakta olan eczacının da ben o anda boş olduğunu hiç sanmıyorum.Mutlaka kafasında biraz sonra kapıdan içeri girme tehlikesi olan maliyeciyi ve fişlerim acaba tamam mı diye düşünüyordur. %80 bu düşünce vardır.Geri kalan %20 o akşamki yolunun bir saat mi? 1,5 saat mi eve kadar süreceği yönündedir ve benzeri. Bu mimarlarında başında. Bugün mimarlar şöyle gönül rahatlığıyla kafası zinde tasarım yapamıyorlar, mümkün değil böyle bir tasarım yapmak. Neden mümkün değil? Çünkü bir dolu yerden ruhsat almak mecburiyetinde-siniz, izin almak mecburiyetindediniz ki mimarlık hizmeti yapabile-siniz. Buralarda görüyorsunuz ben değişik meslekten arkadaşlarla sıkça görüşmeler yapıyorum. Onların bürolarına gidiyorum, işyerlerine gidiyorum. Her bir büroda; her birimizin eczanelerinde resmi belge, sergi salonu gibi maliyeden izin belgesi, bilmem neden izin belgesi, beledi-yeden izin belgesi, hırsızlardan izin belgesi, şurdan izin belgesi falan aşağı yukarı sekiz dokuz tane izin belgesini resmi mühürlü bir kere bir duvara yapıştırmak zorundasınız. Aşağı yukarı bugün her meslek erbabının bürosunun üç metre karelik birboş duvarı olmak zorunda. En az üç metre karelik bir boş duvarınız olacak ki o belgeleri ortaya

asılınsın. Kapıdan içeri onunla ilgili birisi geldiğinde işte duvarda diyeceksiniz. İzinim var, ruhsatım var. Ruhsat, ruhsata bağlanmış bir toplum. Oraya gelmek istiyorum. Ruhsata bağlanmış bir toplum, ruhsat aslında arapça izin demek pek çoğunuzun bildiği gibi yani izne bağlanmış.

Bir önceki açıkoturumu izledim. Açıkoturumda sayın konuşmacı haklı olarak şunu söylüyordu. İlaçların televizyonda, radyoda reklamı yapılmamalı. Sizler güncel ilaçları daha iyi biliyorsunuz , örneğin Optolidon için bir reklam düşünün, çocuklar bayıla bayıla gider ondan sonra o ilaçları alır. Bugünün reklam teknolojisi, albenisi, o başarısında bir de ilaç reklamı düşünürseniz millet artık haldır haldır ilaçları alır. Eczanelere, ilaçlara saldırmaya başlar. Tüketim toplumu olmaya da başlıyoruz ya. İşte bir yerde bir söz çıkıyor, işte filan gros market veya makro market veya mega market, bilmem neyi şu kadar lira ucuza satıyor diye. Bir bakıyorsunuz, oraya bir akın olmuş. Miting alanına dönmüş haldır haldır mal kalmıyor. İşte böyle bir şey olunca ilaçlara da bir saldırı olacak falan. Bu toplumun sağlığına ters, toplumun sosyal sağlığına kültürel sağlığına psikolojik sağlığına ters. İlaç tüketiminin bilimsel çerçevesine ters. Herşeye ters. Ama örneğin, bir sivil toplum örgütü olarak oraya gelelim. Bir sivil toplum örgütü olarak Eczacı Odalarının bu konudaki düşünceleri acaba yansıyabilecek mi? Bu konuda alınan kararda. Yoksa ilaç tekellerine holdinglerin yada işte bu işden belli menfaatler sağlayan çevreler mi daha çok düşünceleri ve beklentileriyle bu gerçekleştirecek. Bu sorunun yanıtını hepimiz çok iyi biliyoruz ki biz sivil toplum örgütü olarak Eczacılar Odasının düşüncesi, böyle bir olaya ancak eczacılar odası asılırsa, mücadele ederse ki eder. İşimiz o zaten. Başka kalmıyor. Çünkü devamlı o. Ve mücadelesine kamuyu toplayabilirse, başarı sağlayabilirse, Odanın yöneticileri Eczacılar odasının yöneticileri işin peşini bırakmazsa eh belki bir miktar bir şeyler olabilir. Ama eczacılar odası da illa böyle bir savaşımla can hıraş götürmek mecburiyetinde niye

kalıyor. Neden böyle bir kararın alınmasında biz sivil toplum örgütü olarak topluma yönelik bir kararda, biz sivil toplum örgütünün katkısı neden aranmıyor? Aslında hocam sivil toplum konusundaki düşüncelerini çok lezzetle açıkladı. Hepimizin katıldığı düşünceler, bir de bunun örgütünü var. Bende biraz o yönüne değinmek istiyorum. Sivil toplumun örgütlenmesi. Değerli izleyenler biliyorsunuz son yılların lafı dünya değişiyordur. Bu lafı artık sağır sultan bile duydu. Duymayan yok söylemeyen yok. Ben anımsıyorum. Yani çok iyi anımsıyorum. İşte bundan çok az bir zaman öncesine kadar dünya değişiyor diyenler cop yerd. Öyleydi. Dünya değişiyor dediğim için de başına bir dolu iş gelmiş insanlardanım. Neden dünya değişiyor demek yasaktı? Çünkü bu şu anlamda söylendi. Yani bu haksızlıklar düzeni, işte bu insanın insanı sömürdüğü bu düzen, işte bu yağma düzeni, bu kötülükler, bu pislikler böyle gitmez. Değişecektir bu iş, düzelecektir, denildiğinde kıyamet kopardı. Bu salonun tahmin ediyorum %80'i bunu hatırlar. Sonra ne olduysa o kıyameti koparanlar dünya değişiyor diye zil çalıp oynamaya başladılar. Garip bir süreç. Hani nerdeyse böyle gelmiş böyle gitmez derdik biz Türkülerimizde. O türküleri şimdi söyleyecekler ama işte bir onu yapmıyorlar. Dünyanın değişmesine birden bire dört elle sarıldılar ve bunu gerçekten olması gerektiği noktasında büyük heveslerle ayağa kalkılan bir süreç içerisinde yaşamaya başladık. Bu olumlu bir şey. Sebebi ne olursa olsun, dünyanın değişmesinin sebebi ne olursa olsun olumlu birşey. Artık herkesin bir şeylerin değişeceğini kabul etmesi, bir şeylerin başka türlü olabileceğini kabul etmesi çok olumlu bir şey. Fakat bu olumluluk içerisinde çok olumsuz bir yan var. Bu değişen dünya yanlış anlaşıldı. Ben biraz onun üzerinde durmak istiyorum. Yanlış anlaşılıyor derken sanılıyor ki, işte sadece dünyanın belli bir blokunda, belli bir siyasi sisteminde değişiklik olduğu için işte dünya o nedenle değişiyor. Yok böyle birşey. Dünya topyekün değişiyor. Yani batısıyla, doğusuyla sosyalist sistemiyle liberal sistemiyle bir

bütün olarak düşünceler de, ideolojilerde bir değişim var. Ama bu değişime, demokratikleşmeye doğru bir gidiş var. Bunu görmek gerekiyor. Fakat bizde vaktiyle dünya değişiyor diyenlerin üzerine çullayıp da şimdi dünya değişiyor şarkısına dört elle sarılanlar, bu değişimin demokratikleşme yolunda olduğunu hala göremiyorlar. Ben size Avrupa Konseyi kararlarından bazı örnekler vermek istiyorum. Biliyorsunuz Avrupa Konseyi daha çok temel insan hak ve özgürlükleri ve Avrupa düzeni konusunda demokratikleşme düzeni konusunda önemli örgütlerden bir tanesi, önemli uluslararası örgütlerden bir tanesi ve özelliği de şu bünyesinde, Avrupa Konseyi bünyesinde, sadece liberal ekonomilerden gelen ülkeleri barındıran bir yani bir başka anlamda kapitalizmin Avrupa üst düzey devlet politikalarının oluşturmuş olduğu bir örgüt. Şimdi Avrupa Konseyi örneğin 3 Kasım 1988 yani tam dünya değişiyor tartışmalarının alevlendiği yıllar. O tarihte bir karar alınıyor. Karar aynen şöyle; gelişmede özel sektörün gittikçe artan rolü, öyle bir rol var bu yadsınamaz. Hele Avrupa Konseyi bunu hiç yadsıyamaz. Gelişmede özel sektörün gittikçe artan rolü, demokratik denetimin güçlendirilmesini gerekli kılar. Bir bakıma yani Avrupalılar diyor ki gelişme liberal ekonomiyle özel sektörün yatırım özgürlüğüyle, yatırım gücüyle, kapitalizmin dinamikliğiyle olacaktır. Ancak bu özel sektörün artan rolü bir koşulu gündeme getiriyor. O da demokratik denetimin güçlendirilmesini gerekli kılar. Yani toplumun demokratik örgütlenmesini, ekonomiye egemen olan sektörler üzerinde bir denetim olmazsa, belli bir denetim olmazsa ekonomiye yön veren güçler başıboş bırakılırsa bir başka tanımla başı boş bırakılırsa, o zaman bu refah değil yoksulluk getirir. Çünkü toplumsal refahın olabilmesi için bu kesimlerin üzerinde demokratik denetim şarttır. Şimdi bu 1988 Avrupa Konseyi kararı. Bunu 1978'li yıllarda sosyal platformlarda da görmek mümkün. Demek ki dünyanın bir kesimi bir kanadı, ya da diyelim ki sosyalist dünya bir değişim içerisindeyken bazı şeylerin yanlış olduğunu kabul

edip bir demokratikleşme sürecine, sancılı bir sürece girmişken öbür kesimi de bir değişim içerisinde. Öbür kesim de demokratikleşme, toplumun denetimi kamuoyu yararına hukuksal denetim konularında gerçekten çok ileri kararlar almak noktasında. Bir kapitalist ülkeler topluluğunun, kapitalizmin ancak toplum tarafından denetlenmesi koşuluyla refah getirebileceğini ilan etmesi çok önemlidir. Arkadaşlar bu çok önemlidir. Ve işte değişen dünyanın bu yanını görmek lazım. Ama bu yanı hiç bir zaman ne Türkiye'de dile getirilir, ne de Türkiye'deki değişen dünya platformları anlatılır. Hep tek yanlı gösteriyorlar. Benzer konu Avrupa Konseyinde bu olay, bu anlayış, zirvesini Paris şartında yaşadı. Şimdi Paris şartı ağızlarında sakız. Herkes Paris şartı diyor başka bir şey demiyor. Bir de biliyorsunuz Paris Şartı'na bütün ülkeler tek imza ile katıldı, biz çift imza ile katıldık. Çifte imza ile imzaladık. Rahmetli Cumhurbaşkanı Turgut Özal ve dönemin başkanı Yıldırım Akbulut birlikte gidip ikisi imzalamışlardı. Bütün ülkeler tek imza atarken. Paris Şartı'nda toplumun demokratik örgütlenmesini liberal ekonomiler üstünde demokratik toplumsal denetimin esas olmasını ön koşul olarak getiren bir uluslararası belge, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı ve zaten sivil toplum örgütünün hükümet dışı, sivil toplum örgütleri ifadesiyle yer aldığı ilk uluslar arası belge de Paris Şartı'dır. Hükümet dışı örgütler demokrasinin güvencesi sayılan örgütler. Örneğin Paris Şartı'ndaki ilgili hüküm şu; Hükümet dışı kurumları, Eczacı Odası, Mimarlar Odası, Sendikalar, Mühendisler Odaları vs.gibi. Hatta örneğin sivil toplum örgütü hükümet dışı, örgüt Emekli Subaylar Derneği, Tüketiciler Derneği, bunun üniformayla bilmem neyle gerçekten pek alakası yok. Hocamın dediği gibi. Örneğin subaylar eğer bugün bir dernek kurabilseydi. Subaylar o bir sivil toplum örgütüydü. Kendi özlük haklarıyla ilgili bir dernek kurarlarsa subaylar, üniformalı ama o bir sivil toplum örgütüdür. Toplumun kendi hak ve menfaatleri doğrultusunda örgütlenmesi. Bunun hükümet dışı olarak gerçekleşmesi politikadan

bağımsız hükümet dışı olarak gerçekleşmesi Paris Şartı'nın getirdiği demin okuduğum Avrupa Konseyi kararının bir üst aşamasıdır. Hükümet dışı kurumların dini grupların ve diğer grupların ve bireylerin açık hedeflerine varılmasında oynadıkları rol büyüktür ve katılan devletler tarafından bunların güvence altına alınması esastır. Ne güvence altına alınacak.Toplumun sivil örgütlenmesi. Sivil toplum örgütlerinin liberal ekonomi üzerinde toplumsal menfaatler doğrultusunda denetim hakkını kullanması. Aksi takdirde liberal ekonomi aksi takdirde serbest pazar ekonomisi, bu denetimden uzak olduğu zaman Türkiye'deki gibi serbest yağma ekonomisine dönüşür. Ben Türkiye'deki ekonomik sistemi o nedenle serbest pazar ekonomisi değil serbest yağma ekonomisi olarak adlandırıyorum.Demokratik denetimine izin verilmediği için.

-(Ünsal Oskay' söz eklemek istiyor.)

Ecz. Mehmet Domaç

Tabi buyrun.

Prof.Dr. Ünsal OSKAY

Bu çok değerli bir nokta. Çünkü şuna yol açıyor Avrupa topluluğu şunu istiyor. Şahsi teşebbüs ve kazanç okey ama gayri safi milli hasılayı devamlı büyüten bir işleyiş mantığı içinde olacak.Eğer bu denetim olmadığı vakit o zaman iş adamı daha rasyonel işletmeciliği aramadan vaz geçiyor. Bugün bu yıla göre önümüzdeki yıl daha üretken bir işletme daha sonra onların toplamından da ulusal ekonomi büyümesini güvenceye kavuşturabileceği bir ekonomik hayatta işleyişi, açık gözler ve ahlaksızlar ekonomiyi büyütmeden toplumun makul kesimlerinden servet transfer ediyorlar. Yani işin ne kadar trajik bir şey olduğunu ifade edebiliyor muyum? Ekonomiyi büyüterek ondan kendilerine öncelikle bir hak ayırmaları gerekir. Bunun meşruluğunu görüyorsunuz. Bu olmuyor o vakit. Bu olmuyor.

Örgütlenemeyen ve kapitalizmin işleyişinden söz hakkı elinden alınmış kesimlerden, madur kesimlerden servet transferi başlıyor. Çünkü buna ne diyoruz? En kolay, en kaba saba kapitalizm biçimi, ilkel kapitalizm dediğimiz şey. Bu neyi gerektirir? Bu nefes alabilmek için dahi askeri yönetimleri gerektirir. Eğitim sisteminin dejenere edilmesini gerektirir. Medyanın şunun bunun havaiyat kadar olmamasını gerektirir ki insanlar olup biteni anlamasınlar, anlayanların yanına yaklaşmasınlar korkudan filan Türkiye'de ekonomi büyümüyor fazla. İstatistiklerin bütün bütün özel çabalarına rağmen geçmiş yılın çok daha altında Amerika'da bir siyaset bilimcisi 1977'de bir makale yayınlamıştı. Diyor ki gelişmenin kriterleri şunlardır. Gayri safi milli hasıla şu kadardan aşağı olmamak üzere artacak . Neden aşağı olmayacak. Nüfus artışından aşağı olmayacak. 27 ülkede gayri safi milli hasıla artışı nüfus artışıyla yanyana getirildiğinde bir gıdım fark ediyor. Ama bin kişi başına gazete bin kişi başına radyo bin kişi başına gelme gitmeler artıyor. Artıyor çünkü bunlar uygarlaşma sağlayacak neticelere götürmüyor insanları. Sivas'daki acı, İstanbul'daki acı ya da İstanbul'daki rumber olmak üzere otobüsler çalışıyor. İnsanların bin kişi başına okumak için gazete olayı oluyor. Okunacak gazete değil ki kendi hayatına bir katkıda bulunan bilgi vermiyor. Onu çeviriyor filancaanın poposu, bunu çeviriyor filancaanın gölü, gol atanın metresi, metresinin yeni sevgilisi filan. Hiç eskimeyen, aşınmayan gazeteler. Ben artık gazeteyi şöyle okuyorum. Gazeteleri 1,-5-2 ay kadar saklıyorum. En alttakini çıkarıyorum yukarıya büyük bir takiple okuyorum. Ha bu gün bu konuşması veya şeysi eskimeyen aşınmayan yada hiç bir var olmayan gazeteler. Bu bin kişi başına artıyor. Magazinleşme. Hayatı anlatmakla birbirimize ya da yazılı basından yada elektronik basından bize hayatı anlatanlar devamlı bir mağazin süreci içinde.

Ecz. Mehmet DOMAÇ

Sayın hocam sorular olacak sanıyorum Ekinci'ye

Mim. Oktay EKİNCİ

Efendim. Ben gerçekten teşekkür etmek istiyorum. Benim uluslararası belgelerden çektiğim terminoloji sıkıcı gelebilir. Hocam onu anlaşılır dile çeviriyor sağolsun. Şimdi gerçekten toplumun sivil örgütlenmesi sadece o toplumun işte bizde bilmece geleneği vardır örneğin, dayanışması için gerekli olan bir olay değil. Yani sadece sendikal bir örgütlenme amacı değil. Bizde uzun yıllar bu böyle anlaşılmıştır. Bir araya gelelim hakkımızı koparalım. Öyledir, onun olması gerekir. O da toplumun sivil örgütlenmesi içerisinde çok önemli bir ağırlıktır. Ama artık özellikle 85-86 yıllarında gelişen demokratik süreç içerisinde, değişen dünya kavramı içerisinde toplumun sivil örgütlenmesinin ekonomi üzerinde, politika üzerinde tabii ülke ekonomisi ve ülke politikası üzerinde toplumun demokratik denetimin korunması için olmazsa olmaz koşul olarak görülmeye başlandı. Yine Avrupa Konseyi'nin bir başka kararında seçimle gelmiş yerel ve bölgesel üyeleri, şimdi bizde genel anlayış işte seçimle gelen seçimle geldiği için dokunulmazdır. Artık onun her dediği doğrudur. Onun dediğine karşı çıkmak demokrasiye karşı çıkmak falandır diye böyle bir inanç zaman zaman dalgalanır. Ancak öyle bile olsa Avrupa Konseyi kararlarına göre, seçimle gelmiş yerel ve bölgesel meclis üyeleriyle kent planlamacıları, sağlıkçılar, ulaşım mühendisleri, kent sosyologları mimar gibi profesyonellerin diyaloglarının ve işbirliğinin kaçınılmaz olduğunu hatırlatıyordu Avrupa Konseyi. Yani burdan da şu noktaya gelmek istiyorum: Özellikle kent yönetiminde, ülke yönetimlerinde bizim o son yıllarda sürekli sözünü ettiğimiz ama sadece işte televizyon seyretmek gibi falan anladığımız katılımcılığın aslında toplumun örgütlü kesimlerinin temsilcilerinin başıboş toplumun da değil, örneğin katılımcılık denildiği zaman işte 100 bin kişiyi

bir stadyuma toplayıp işte orda oylama yapmak değil. Toplumun örgütlenmiş kesimlerinin temsilcilerinin, meslek odalarının temsilcilerinin, sendikaların temsilcilerinin, baroların temsilcilerinin, tabip odasının temsilcilerinin gibi temsilcilerinin kararlara katılmasını sağlamak. Böyle bir demokratik düzen, demokratik yönetim düzeni getirmesini öngörmek. Şimdi bizim için ters tarafı aslında şu. Bunu Avrupa istiyor şu anda ve biz yine ne yazık ki geleneksel izleyiciliğimizle batı böyle istiyor diye bunu sağda solda tekrara konuşuyoruz, tekrar gündeme getiriyoruz. Bu da bizim bir yazgımız. Sürekli olarak batıda geliştirilen düşüncelerin Türkiye tarafından neden özlenmediği veya ülkemiz tarafından neden yerine getirilmediği noktasında böyle bir kara talihimiz var. Bu noktada gerçekten sıkıntıyız. Ama sıkıntı da bile olsak şunu vurgulamak mecburiyetindeyiz. Gerçekten liberal ekonomilerde ve Batı toplumlarında bugün artık eski klasik ülke, eski klasik kent yönetim tarzı terkedilmiştir. Hızla terkedilmektedir ve tek koşul olarak en önemli koşul olarak bir toplumun örgütlenmesi, sivil toplumun örgütlenmesi, iki hükümet dışı sivil toplum örgütleri kanalıyla, toplumun kendi meslek ve uzman alanları içerisinde seçilen uzman temsilcileriyle birlikte yönetiminin sağlanması. Şimdi bizim başlığımız sivil toplum örgütlerinde bugün yarın olduğu için ben Türkiye'de bu iş nerden geldi? Nereye gidiyor? diye bu üç beş dakika birşeyler söylebilmek için yanımda bizim kendi örgütlenmemiz içerisinde bazı belgeler getirdim. Bunlardan ilginç bir tanesini fazla zamanınızı almamak için burda göstermek istiyorum. Yani Türkiye'de sivil toplum örgütlerine ne gözle bakıldı, nasıl yaklaşıldı, şimdi ne durumdadır ve gelecek için neler söyleyebiliriz noktasına gelmek istiyorum. Bir kere öteden beri yani aşağı yukarı 40'lı-50'li yıllardan beri Türkiye'de sivil toplum örgütlenmesinin karşılığı olan demokratik kitle örgütlerine işte meslek odalarına çeşitli kuruluşlara hep bunlar örgütleniyorlar, düzeni tepe-taklak devirecekler gözüyle bakılmıştır. Ve dolayısıyla düşmanca

bakılmıştır. Yani hiç bir zaman bunlar uzman kişilerdir, bunlar işini bilen kişilerdir, bunlar toplumun belli bir işten anlayan kesimleridir. Örgütlenmişler işte ülke hakkında bir şeyler düşünüyorlar falan şeklinde düşünülmemiştir. Onun nedenlerini hepimiz biliyoruz. Üzerinde durmayacağım. Ama ilginç bir tarihsel belgeyle bu bölümü anlatmak istiyorum. Elimde bir gazete küpürü var. Cumhuriyet Gazetesinin 9 Ocak 1967 tarihli bir küpürü başlık; sahiller yağma ediliyor. işte mimarlar odası kongresinde sert eleştiriler yapıldı diye bir haber var. Demekki mimarlar ta o zamanlardan bu zamanlara şimdide bir gazeteci bize soruyor. Sahiller ne oluyor? Yağma ediliyor. 1967-1993 67'den önce de yağma ha babam de babam yağma bitmez tükenmez bir yağma. Öyle olunca da mimarlar Odası buna muhalif. Cumhuriyet Gazetesi haberi vermiş sahiller yağma ediliyor diye. O zaman oda başkanı da bizim rahmetli Vedat Dalokay o konuşmuş kongrede. Şimdi aynı tarihli, nedeni de şu. Raporda da yazmış, işte kıyılar topluma kapatılıyor. Biraz önce hocamızın dediği gibi işte toplum tarafından kullanılması yasaklanıyor. Özel kişiler tarafından parselleniyor. Böylece toplum kıyı zenginliğinden yararlanamıyor. Oysa ki anayasada bu olmaması gereken bir şey . Şimdi aynı tarihte yine 9 Ocak 1967, yine aynı tarih Adalet Gazetesi aynı haberi şöyle veriyor. Mimarlar Odasında komünizm propaganda yapılıyor diye sür manşet. Oda başkanı Dalokay mülkiyet hakkına karşı çıktı. Ama bu o zaman ki resmi görüş şimdi Çankaya'ya doğru gidiyorlardır. Gitti o zamanki resmi görüş bu. Yani bir sivil toplum örgütü. Bir uzman kuruluş duyarlı meslek insanlarından oluşan bir anayasal kuruluş sahiller yağma edilmesin diye raporlar geliştiriyor. Resmi görüş, bu kominizm propagandasıdır, siz mülkiyet düşmanlığı yapıyorsunuz şeklinde karşı çıkıyor. Ondan sonra sahiller tabii ki yağmalanıyor. Sahillerin yağmalanmaması için gerekli ortam kalkıyor. Şimdi bu anlayış hala aslında biraz daha uygarca devam ediyor. Biraz daha ses olarak devam ediyor, resmi bir anlayış olarak takınılan tavırlar ve tutumlar

olarak devam ediyor. Ama şimdi ilişkiler sivil toplum örgütlerinin bu gününe gelecek olursak biraz daha uygarca gidiyor. Yakın yıllara kadar meslek odalarının, işte sendikaların yada diğer örgütlerin hiç öyle karar alınan toplantılara, bilmem nelere falan çağırılmazlar. Böyle bir şey olmaz. Trabzon Eczacı Odası başkanı gazetede yazımlar ilaç beni uyardı. Gene de kongrede meslekle ilgisi olmayan konular tartışılmış. Bu kıyı yağması meslekle ilgili değilmiş. Öyle manşet var. Şimdi bu hangi safhaya geldi. Kokteyli bir dönem yaşamaya başladık. Sivil toplum örgütleriyle kent ve ülke yöneticilerinin diyoloğu konusunda bol kokteylli bir dönem yaşamaya başladık. Henüz kararlara katılma yok ama kokteyllere katılma var. İbadullah kokteyli. Her hafta bilmiyorum Mehmet Bey'in zamanı yetiyor mu? Benim yetmiyor. O belediyenin bu belediyenin Büyük şehirin valiliğin bilmem ne idaresinin, şunun bunun sürekli sivil toplum örgütleriyle, meslek odalarıyla, dernekleriyle birlikte kokteylleri falan. Müthiş zengin ama kararlar da yok bir şey. O kadar çok toplandı. İl meclisi, il meclisi toplantılarından biraz bahsedeyim. il meclisi toplantıları Demirel'in bir genelgesiyle gündeme gelen hadise. Yani gidiyoruz konuşuyoruz. İşte şu şöyle olur bu böyle olur falan. Ha! ne güzel işte bu işler bundan sonra böyle gelecek deniyor. Sonra arkadan bu toplantının tutanağı geliyor. Bir toplantıya gittim. Konuşuldu. Herkes de kabul etti söylediğimizi. Müthiş çöşku içerisinde şöyle bir geçmiş on yıla baktık. İlk defa oluyor Türkiye'de böyle bir şey dedik. Mesleki doğruları, bu işi yönetenler kabul ettiler. İşte bürokrasi ile sivil toplum örgütü kucaklaşması dediğimiz böyle olsun dedik. O kadar sevinçliydik. Bir hafta sonra toplantının tutanağı geldi, alakası yok. Söylediklerimizin hiç alakası yok. Tamamen bambaşka gene bilinen şeyler yazılmış. Ha, hangi aşamadayız şimdi kokteyl aşamasındayız. Daha önce red aşamasındaydık. Şimdi red yok diyalog var. Ama dinlememe var. Bunun belki bir yarınki aşaması da gerçekten eğer o çifte imza, çifte imza ağırsa veya işte o izlenirse o yerine getirilirse, bu Avrupa Konse-

yi kararlarına uyulursa uygar bir toplum olma konusunda ülkeyi yönetenler karar verirse o zaman sivil toplum örgütleri, pek çok meslek odası, sendikalar ve kuruluşlar bu ülkede işlenen pek çok yanlışla karşı önlemlerini alabilecek kararlara katılabilecek. Ben bunda umutlu olmak istiyorum. Çünkü umutsuz olursak, yani yapacak hiç birşey kalmıyor. Gidip oturalım bari evde. O da bize yakışmıyor. O nedenle umut fakirin ekmeği misali, gelecekte olumlu bahsederek şimdilik burda noktalıyorum.

Teşekkür ederim.

Ecz. Mehmet DOMAÇ

Şimdi sözü Sayın İsmail Gümrükçü'ye veriyorum. Bize yetişebildi, bakalım bize ne söyleyecek.

Ecz. İsmail GÜMRÜKÇÜ

Trabzon Eczacı Odası Başkanı

Sivil toplum ve sivil toplum örgütleri konusunu tartışmak kanımca öncelikle demokrasiyi ve onun tarihini irdelemekten geçiyor.

Bunu yapmazsak zincirin halkalarını birbirine eklemekte zorlanırsanız diye düşünüyorum.

Ve inanıyorum ki çağdaş gerçekleri kavramamız için sık sık tarihe dönmemiz gerekir. Ama bunu tarihin müzesinden güzel parçalar bulup, çıkarmak, anlamında bir iş olarak görmemek gerekiyor. Zira bu bir iştir ve insanı hayli terletir.

Öyleki dönmekten niyetimiz ne kendi etrafımızda dönmek ne de kendimizi burada bırakıp geçmişe dönmektir. Söz konusu olan sorunun gerçeğini yakalamaktır ve bunun içinde sık sık geçmişe dönüp bakmak gerekir.

Efendim demokrasi tanım gereği, halkın isteklerine göre yönetim demek. Katılma hakkının sınırlı tutulduğu bir yönetim biçimi, halkın çoğunluğunun isteklerini yansıtmadığı için demokratik sayılamaz.

Batıda demokrasinin ilk yıllarında katılımın kısıtlı olduğunu görüyor ve bunu halkın çoğunluğunun kapitalist ekonominin işleyişinden hoşnut olmamasına bağlıyoruz.

Günümüzde batı demokrasilerinde katılım üzerindeki kısıtlamalar genelde kaldırılmıştır. Bu durum 15. y.y. ikinci yarısından başlayarak ortaya çıkan gelişmelerin bir ürünü. Bu dönemde Batı'da, Kuzey Amerika'ya göç olanaklarının ortaya çıkması, sömürgelerden ucuz hammadde ve tarım ürünleri edinimi, gerçek ücretlerin artmasını sağlamıştır. Çalışanların yaşam düzeyi yükselmiş ve bu oluşum nesilden nesile aktararak evrimleşmiş. Böylece demokrasi burjuvazi için en kolay yaşam biçimi olmuş.

Demek oluyor ki batıda demokrasi ancak, kapitalizmin kitlelerin çoğunluğunun ekonomik koşullarında düzelmeler sağladığı oranında güçlendi.

Bedelini ise gelişmekte olan ve geri bıraktırmış ülkeler ödedi, ödüyorlar.

Bir anlamda batının refahını bu ülkelerin ucuz hammaddeleri, ucuz işgüçleri ve tarım ürünleri sağlamıştır. Ancak aynı nedenle batıdaki iyileşmeye karşın bu ülkelerde kötüleşme gerçekleşmiştir. Bu yüzden batıda demokrasiyi olası kılan bu gelişmeler az gelişmiş ülkelerde demokrasiyi olanaksız kılıyordu.

Çünkü kitlelerin yaşam düzeylerinin kötüleştiği süreçlerde kitlelerin bu durumdan hoşnut olmayacakları açıktır. Azınlığın çıkarlarının korunması düzleminde bundan ötürü bu ülkelerde demokrasinin yaşamasına izin verilmez.

Bu tespitlerin ışığında batının neden demokrat olduğu diğer ülkelerin neden olmadığı daha kolay anlaşılır. Ayrıca batılıların daha demokrat olmalarının nedeni olarak siyasal kültürlerinin daha üstün olması gibi soyut tanımlarla açıklanamayacağı anlaşılır.

Evet, batı demokratiktir, çünkü az gelişmiş ülkelerdeki kitlelerin ekonomik hoşnutsuzluğu, batıdaki kitleleri hoşnut kılmaktadır. Bu oluşum uluslararası ekonomik dizgenin bir sonucudur. Değişmedikçe az gelişmiş ülkelerin demokrasiye ulaşmaları kolay olmayacaktır.

Çünkü batı demokrasileri burjuvazi ile çalışanlar arasındaki bir denge üzerinde kurulmuştur. Ülkemizde bu refah tarihsel olarak oluşmadığı için dengeninsürekli sancıları yaşanmaktadır.

Ekonomik erki elinde bulunduranlar siyasal olarak güçlü olanlardır ki paylaşımdaki bu tek yanlılığı sürdürmek için hak ve özgürlükleri baskı altında tutarlar. Aksi halde milli gelirimizde kar+faiz+rant oranı %70, emeğin payı %20 olmazdı.

İşte hak ve özgürlükler mücadelesi bu ülkelerde böylece başlamış, sürmüş ve sürüp gitmektedir.

Örneğin sivil toplum örgütleriyle sürmüş ve sürmektedir.

Ama bu mücadeleler sivil toplum örgütlerinin o ülke içindeki konumları ve durumlarına göre biçim kazanır.

İşte burada da sivil toplumu, örgütlerini irdelememiz ve yine tarihe dönmemiz gerekiyor.

Batı'da Ortaçağın ilk dönemlerinde hiçbir varlık gösteremeyen şehirler 12. y.y. itibaren ticaretin ve tarımın gelişmesiyle birlikte canlanmaya başladılar. Doğmakta olan bu zenginlik kaynağını hem korumak hem de ondan yararlanmak isteyen soylular sınıfı, şehir burjuvazisi ile bir uzlaşmaya gitmek zorunda kaldı ve burjuvazi şehirlerin

yönetiminde çok geniş bir özerklik kazandı. Bu özerklik sonucu ortaya çıkan hukuk ve kurumlar sivil toplumun ilk tohumlarını oluşturdu ve süreç içinde Batının sivil toplum örgütleri geliştirdi ve yerleşti.

Ülkemizde ise özellikle Cumhuriyetle birlikte sivil toplum yapılarına ulaşmak için ilk çabalara tanık olunmuştur. Bunlar genellikle anayasa ve yasalar temelinde gerçekleşti.

Daha sonra çok partili düzene geçilmesiyle siyasi partiler, çeşitli meslek kuruluşları, sendikalar, kitle örgütleri ortaya çıktı.

Ne var ki burada da yani demokrasinin gelişimine koşut sivil toplum örgütlerinde yine batı ile önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Ülkemizde osmanlıdan itibaren bu konuda itici güç hep devlet olmuştur. Devlet toplumu sivilleştirmek istemiştir. Bu konuda Anayasalar, yasalar çıkarmıştır. Ne var ki tüm bunlar Batı'da ki sivilleşmenin tarihi ile tamamen zıt bir sürecin yaşandığını göstermektedir.

Çünkü batıda "sivil toplum" devlet düzenlemesi ile kurulmamış, tersine bu yapıya karşı direnenek kendi gerçekliğini kabul ettirerek özerkleşmiştir.

Ülkemizde sivil toplum ve onun yapılarının yaratılması için yasalar araç olarak kullanılmıştır. Bunun sonucunda sivil adıyla "bürokratik toplum" yaratılmıştır.

Topluma verilmeyen ya da toplumca edinilmeyen özerklik sonucu ortaya çıkan bu durum sivil toplum örgütleri dediğimiz meslek odalarının, sendikaların, kitle örgütlerinin devlete bağımlı ve güdümlü kurumlarını yaratmıştır.

Bu oluşumu demokrasinin tarihsel gelişiminden ve günümüzdeki sonuçlardan ayrı görmemek gerekiyor.

Zira demokrasi belli dönemlerde halkın kendisini yönetecekleri

seçmesi değildir. Seçilenlerin ne yaptığının, ne gibi kararlara vardığının, bu kararları nasıl uyguladığının halk tarafından kesintisiz ve etkili biçimde denetlenmesini içerir.

Toplum bu görevleri sivilleştiği ve özerk sivil örgütlere kavuştuğu oranda yerine getirebilir.

Bugün ülkemizde kısmende olsa sivil topluma varılmış, sivil örgütler oluşmuşsa da bunlar ülkedeki demokrasinin ne kadar olduğu ile paralellik taşır.

Adına ne kadar "demokrasi" o kadar "sivil topluma" denilmesi de hiç abartı değildir. Hep biliyoruz ki toplumsal mücadelelerin konusu son bağlamda üretilen malların paylaşılması sorunu ile ilgilidir. Ülkemizde haksız paylaşım vardır. Bunun sürmesi için sivil toplum örgütlerinin özerk değil merkezi otoriteye bağımlı olması gerekir.

Örneğin sendika işek işimize gelen bir siyasi parti ile organikilişki içine giremiyoruz, sendikal haklarımızı noksansız yaşama geçiremiyoruz.

Memur işek sendikalaşamıyoruz, partilere, derneklere üye olamıyoruz.

Baro işek, yargı bağımsızlığının dillendirildiği süreçlerde kendimiz bağımsızlaşamıyoruz.

Mimar, mühendis odaları işek çevrenin, doğanın, kentlerin katledilmesi karşısında etkin olamıyoruz.

Tabip odası işek ülkenin sağlık politikalarında söz ve karar sahibi olamıyoruz.

Eczacı odası işek; sorunlarımızı burada yinelemeyeceğim zira onları hep biliyoruz.

Bu süreçlerde tüm sivil toplum örgütlerinin hak arama yolları adeta tıkalıdır. İlerisi anayasal suçtur.

Aksi durumda örneğin mesleğimizin sorunları bir çözümsüzlük ekseninde ne bu denli büyürdü, ne de herbirine her geçen gün yenilerinin eklenmesi sözkonusu olurdu.

Yarın ne olacak, ya da ne olmalı?

Buraya değin konuşmamdan karamsar tablo çıkaracakların sayısının hiçte az olmadığını düşünüyorum.

Zira Tarihsel süreçte sermaye birikimi, teknolojik gelişim anlamında global tespitler yaptığımı düşünüyorum ve de çözümü uluslararası ekonomik dengelerin değişmesine yordüğümü, aksi durumda gelişmemiş ülkelerin demokratikleşemeyeceği gibi bir sonuca yaklaştığımı hissediyorum. Polemiksel bir konu, ayrıca tartışılmaya değer diye düşünüyorum.

Ama tüm bunlara karşın bireyi yine çarelerin kaynağındaki olgu olarak görüyorum. Ve insanca yaşamının örgütlü olmaktan geçeceğine inanıyorum. Bizleri yasaklarla kuşatan hukuksal yasallığı toplumsal yasallığımızla aşabileceğimizi düşünüyorum.

O yüzden günümüzün en güncel sorunlarından başlıcasını kökleri besleyen yeraltı suları olan sivil toplum örgütlerinin verecekleri bağımsızlık mücadelesinde görüyorum. Tabu olan tek bir güç odağına karşı tüm sivil toplum örgütlerinin bütün potansiyellerini seferber kılarak kendi odaklarını yaratmaları gerekliliğine inanıyorum.

Zira biliyoruz ki ülkemizde demokrasiye varma sorununun bir türlü çözümlenememesi onu kazanmak yerine o boşluğu dolduranların onu diledikleri kadar vermelerinden ötürüdür. İnanıyorum ve biliyorum ki, insanın özgürleşme süreci ne donmuş ne de zaman bu sistemde durmuştur.

Bu nedenle tarih bu sistemin oldurup, getirip sapladığı bu çukurda kalamaz. Tarih boyunca hayatı yeniden üretmiş insan yarınını da - bu çukurdan çıkararak- kendi elleriyle yaratacaktır.

Ecz. Mehmet DOMAÇ

Biz de sayın Gümrükçü'ye teşekkür ediyoruz. Şimdi değerli konuşmacılara soruları olan arkadaşlarımız varsa lütfen hangi konuşmacıya olduğunu da direkt olarak söyleyip, sorularını sorabilirler. Buyurun Sayın Mert.

Ecz. Celal MERT

Değerli tartışmacılar, değerli meslektaşlarım, önce İstanbul Eczacı Odası'nı kutluyorum ve diğer katılan kuruluşlara böyle bir toplantı düzenledikleri için.

Şimdi ben eczacılık kongresinde sivil toplum örgütlerinin dünü, bugünü, yarınının tartışıldığını esas olarak, eczacıların sivil topluma gidişlerindeki katkılarının yetersizliğini, bu katkıların nasıl artırılabilir düşüncesiyle bir soru sormak istiyorum. Bu soru, ezacı ortaklığı ile ilgili. Yani eczacı ortaklığı olursa eczacılık bu dükkacılık olayından kurtulursa nüfus ve mesafe sınırlamasıyla 20-25 eczacının birlikte çalıştığı eczaneler olursa bu eczaneler hem bir boyutu halka daha iyi sağlık hizmeti vermek o şu andaki konu değil. Ama diğer konu Sayın Ateş'in de vurguladığı gibi marulcudan farklı olmayan diğer dükkancıdan farklı olmayan bireyler haline gelebilirler mi? Bu konu ve bu sorumu da hem tartışmacılara hem sizlere yöneltiyorum. Eczacı ortaklığı sivil toplumun oluşmasında eczacıların katkısını artırabilir mi?

Yaşamımızdaki bir çok şeyi sosyal olaylar, politik olaylar ve ekonomik olaylar birlikte düzenliyor, birlikte bize bir şeyler getiriyor. Bunları birbirinden soyutlamak hiç bir şekilde mümkün olmuyor. Sivil

toplum örgütlenmesinde eczacıların rolünün ben yeterli olmadığını görüyorum. Potansiyellerinin yeterli değerlendirilmediğini görüyorum. Çünkü sayın Ateş'in de vurguladığı gibi eczacılar özgür birey olma konumunda bu dükkacılıktan kurtulmadığı için eczacılık ortaklığı olmadığı için, eczanelerin hala bu çağın gerisinde kalmış işletmeler içinde boğulduğu için özgür birşey olmadıkları için çevresine ve sivil toplum örgütlerine katkılarının azlığını düşünüyorum. Bir mahalle güzelleştirme derneğine bakıyorsunuz, eczacılar var, eczacılar onun içinde değil, bir okul aile birliğine bakıyorsunuz, çocukları o okulda okuyor ama eczacılar onların yönetiminde değil. Çünkü eczacı bırakıp da dükkanını gidip o yönetim faaliyetinde bulunamaz. Bir tüketici örgütlenmesine bakıyorsunuz, eczacı gene yok. Bir çevre koruma örgütüne, derneğine bakıyorsunuz, gene eczacı göremiyorsunuz. Bir siyasi partiye bakıyorsunuz gene göremiyorsunuz. Ve ilaçta, sağlıkda birçok şey eczacılara rağmen oluyor. İşte bu inşaat alanında bir çok şey mühendislerin, mimarların, örgütlenmiş olmasına rağmen oluyor. Yani, sadece ki biz şanslı kabul etmemiz lazım kendimizi. Bir sivil toplum örgütü diyebileceğimiz bir örgütümüz var. Ama bu örgütte yavan kalıyor. Bu örgütte katılımsız kalıyor. Ben politikacıyım. Bu sorunların içinde yetişen bir eczacıyım. Etkileme olarak şunu gördüm. Mesela eczacı bir milletvekili adayı olduğu zaman ön seçimde Eczacı Odası Başkanından, Eczacı Odasından yardım istedim. Arkadaşımız geldi. Ama ancak Eczacı Odası Başkanı olarak değil de Giresun'lu Mehmet Domaç olarak bana yardımcı olmaya çalıştı. Yani sivil toplum örgütlerini birtakım lobiler, Oflular Derneği, Sivaslılar Derneği daha da inin Divriğliler Derneği bunlar da belki sivil toplum örgütü ama bunların bir lobileşme gitgide de bazen menfaat grupları konumunda etkileme alanlarına giriyor. İşte benim sorum bu safhada şu. Eğer eczacılar eczacı ortaklığını talep ederlerse, eğer eczacılar eczacı ortaklığının gelişmesinde, oluşmasında özgür birey haline gelecekler,

kendilerine zaman ayıracaklar. Özgür bireyin birtakım kuralları var. Özgür birey olmuyor. Özgür bireyin dinlenme hakkı var, yani ne dinlenme hakkı, çalışma saatinin azalma hakkı. Çalışma saatini azaltacaksınız bir kere. Dükkancılıkta onu bulamıyorsunuz. Dükkancılıkta o hakkı bulamıyor. Çünkü eczacı haftada 60-70 saat çalışma durumunda kalıyor. Nedir bir takım ekonomik güvenceler bunu bir dükkan olarak bulamıyorsunuz. Rekabet kaygıları devamlı böyle bir stres, bir gerilim. İşte eczacıyı özgür birey konumuna getiren mesleki düzenlemeler yapılırsa o zaman özgür birey olan eczacı örgütü toplumun kurulmasında ve örgütlü sivil toplumun yaygınlaşmasında, gelişmesinde ve etkin olmasında siyasetin içinde olmasında, siyaseti yönlendirmesinde daha katkılı olacaktır. Daha verimli olacaktır. Hem kendileri açısından hem de ülkeye, halkın en yakın kesimi üniversite mezunu olan, halka en yakın kesimden bir meslek sahibi olmanın getirdiği üzerine düşen görevi de bu şekilde karşılayacaklardır. Bu şekilde yapacaklardır. Bunun için ben eczacılık kongresinde sivil toplum örgütlenmesinin dünü, bugünü, yarını tartışılırken işte bu özgür bireye doğru, özgür eczacı, özgür birey eczacı noktasına doğru gidişteki eczacı ortaklığının önemini vurguluyorum. Bu konuda hepimize sorular soruyorum. Çünkü ancak bu şekildeki özgür eczacı birey örgütlü toplumun yaygınlaşmasına güzelleşme derneğinin yönetimine katılmasına, okul aile birliğin yönetimine katılmasına siyasetin içinde olmasına politikaya yön vermesine katkıda bulunacaktır. Bu zamanı elde edecektir. Ancak böyle olacaktır ve ancak işte sayın Gümrükçü bu şekilde demokratik devlet oluşacaktır. Bu ülkede siyasi yapının altı boşsa...

Ecz. Mehmet DOMAÇ

Sayın Mert, tebliğ sunuyorsunuz gibi oluyor ama,

Ecz. Celal MERT

Siyasi yanının altında eğer örgütlü toplum yoksa zaten orda demokrasi olmaz. Biz gelin bu panelin bu konferansı işte sadece bir dinleyen ve

bu konuda birikimi elde etmiş insanlar olarak bu kapıdan çıkan eczacılar olmayalım. Bunu bir eylemin başlangıcı yapalım. Eczacı ortaklığını gündeme getirelim. Bu konuda çalışmalar yapalım. Özgür birey eczacı olalım ve örgütlü toplum demokratik devleti hep birlikte oluşturalım.

Ecz. Mehmet DOMAÇ

Buyurun sayın Ekinci, size sayın Mert'e cevap vermek üzere söz veriyorum.

Mim.Oktay EKİNCİ

Efendim benzer tartışmalar bizim meslek odasında da olduğu için ben kısaca bir söz aldım. Şimdi bu bir an için ortaklık konusu, bir an için işte ortak birlik bir araya gelme, bir araya gelince toplumsallaşma ve benzeri gibi imajlarla bu tür düşünceler yaratıyor ama biz bunu doğrusu tartıştığımızda şöyle bir sonuca vardık. Daha doğrusu şöyle bir izlenime vardık. Eğer öyle olsaydı sivil toplumun güvencesi çok ortaklı şirketler olurdu. Yani ticari anlamda, sadece ticari anlamda, çok fazla sayıda bir araya gelen insanların oluşturdukları kuruluşların demokrasinin güvencesi değil, hatta demokrasi için tehlike olmaya başladığını yaşayan bir ülkede doğrusu bu tür tartışmayı çok dikkatli yapmak lazım. Neyi amaçlarken ne gibi tehlike ile karşılaşacağımız doğru çok iyi görmek lazım. Aslında eczacılar odasının bir sivil toplum örgütü kimliğine kavuşabilmesiyle eczacıların bu örgüt içerisinde bulunma coşkusunu yurttaşlık bilincini taşıyabilmesinin elbetteki koşulları çok farklı. Örneğin ilaçların fiyatlarını belirleme konusunda eğer eczacılar odası etkin olursa eczacılar odası dediğimiz zaman böyle bir örgütün ilaçların fiyatlarının belirlenmesinde bir gücü olursa, örneğin Türkiye'de hangi ilaçların üretileceği, hangi ilaçların üretilmeyeceği konusunda bu uzman sivil toplum örgütünün karar erki olursa, yetkisi olursa o zaman göreceğiz ki katılım çok daha farklı ola-

caktır, coşku çok daha farklı olacaktır. Önemli olan örgütümüzü sivil toplum örgütümüzü batıdaki standartlarda karar süreçlerine katılacak güce getirmektir ve bunun savaşıını vermektir diye düşünüyorum. Ama işte dediğim gibi birden fazla insanın biraraya gelerek kuracakları ticari anlaşma ortaklıkların, demokratik katılımların tekbaşına güvencesi olmadığını Türkiye yaşıyor zaten diye düşünüyorum. Biz böyle bir izlenimi edindiğimiz için de size aktarmak istedik.

Ecz. Mehmet DOMAÇ

Başka sorusu olan arkadaşlarımız var mı? Kadir arkadaşımız var.

Ecz. Kadir MUMYAKMAZ

Bugün Avrupadaki gibi demokratik bir ortamın oluşabilmesi sanayii toplumuna geçmeden mümkün mü?

Prof. Dr. Ünsal OSKAY

Çok kısaca şeyi söyleyeceğim. Önce 15-20 yıldan beri okumuş yazmış diyemeyeceğimiz, okur yazarlığı orta eğitim düzeyinde olup da ve iş kuran, küçük işler. Ne bileyim urgan, kibrit mibrit satan, havludan başlayayım da bilmem nereye kadar.divanın küçüğünü yapabilen, en başarılısı filan. Bu insanlar birden bire şeyle karşılaştılar, büyüyen bir ekonomi olmaktan alakonulmuş bir ekonomi. Ama bunun içinde bazı daha çok çekimser faaliyet erbabında bir rasyonizasyon başladı. Yani nedir? Migrosu, Gima'nın daha büyüğü. Demin çok güzel tabirler kullanıldı. Hiperi, megası bilmem nesi, böyle gidiyor. Şimdi bu kahraman bakkal süpermarket'e karşı filan diye oyun filan yapmıştı Ferhan Şensoy. Bu akli fikri yarının gelişmesi formalizetinde değil de daha hayat pratikleri olan kesimi birden bire umutla başladıkları yolun çıkmaz olduğunu anlamak zorunda bıraktı. Ve bir panik başladı. Bu panik onlarda, önce yabancı düşmanlığı, batı düşmanlığı filan diye tepkiye yol açtı. Bizi bizden başka kimse kurta-

ramaz biz bize benzeriz filan gibi eski subay elite de, askeri elite de daha eski megasillerde de çok değişik kesimlerde olan kendi içine kapanma eğilimi. Bu bir muhafakırlıktır. Modernleşip daha rasyonel terkiplerle uygar dünyayı izlemek yerine, ondan kendisini tecir edip faytoncu faytoncu kalmayı ümit etmeye başlıyor. Divanın altındakiki şarküterici 15 yıllık başıyla oraya gelmiş. O orda kalmak istiyor. Burada çıplak gelip Aksaray'da iki lahmacuncu bu tarafta bir fried-chicken kentucky bilmem ne açabilmiş adam oda o boyla kamaştırıcı. Öyle bir eğilim başlıyor. Türkiye'de ben eczacı arkadaşlarda da öyle bir şey mi var diye, ne diyelim? Öyle bir izlenim edindim sizin sözlerinizden. Bir kere batının bize model olması, onun kendisi için geliştirdiği kurumlardan ve anlayıştan sıcak politikanın içinde uygulamada da bizi yararlandırıp yararlandıramamasına hiç bağlı değil. Her ülkenin koşulu öncelikle kendi halkını, kendi ıkarını, kendi mirasını gerektirir. Ama batıya sıcak tutmamızı gerektiren birşey onun kendisi için geliştirdiği kurumların bize örnek olabilmesi. Öbür türlü olsaydı bir ağadan kurtulup öbürüne geçme politikası olurdu. Yani batı hem o güzel kurumlarını kursun hem de o kurumları içine nasıl batıdaki noter bilmem ölen adına mirasçısına, dışçı hastasına eczacı bilmem kime nasıl uygarca bakıyorsa, e...bize de baksınlar. Hayır bu bizi nereye götürüyor. Yerli ağadan çıkalım, dışarıdaki ağaya şey yapalım kapılanalım. Burda bir politika. Ama böyle birşey olmuyor. Batıya karşı şunu lafı uzatmadan söylemek istiyorum. Batıya karşı kırgınlık duymayalım. Batının da ayrı bir toplum olduğunu onun çıkarlarının, onun beklentilerinin zaman zaman bizim sırtımızda alınacak artı değerle karşılanabileceğini bilelim. Biz kimseden özel sevgi, özel merhamet, evrensel bir iyilik felsefesini dünyanın böyle batı tarafından yönetilmesi filan olmayacak. Biz kişiliğimizi bulursak, biz kendi sorunumuzu içerde çözersek, ama onları çözerken batının bizden yüzyıl önce elli yıl önce 10 yıl önce kurduğu geliştirdiği kurumlarının kıymetini bilirsek düşünce tarzının kıymetini bilirsek, hayat

tarzının insan açısından ne kadar onurlu bir hayat tarzı olduğunu kavrayabilirsek tek bu bir yararlı bir şey olabilir model alma olabilir. Onun dışında Türkiye'de sanayii kurulabilir mi? Kurulamaz mı? İşte kurulamadığı sürece bu sivil toplum örgütleri olur mu? Olmaz mı? Bunlar demin benim söylediğim gibi sarmal gelişmelerdir. Artık şeyi bekleyemezsiniz. Demokratik örgütlenmeler sivil toplum serüveni bunu durdurup da hani sanayii filan diyeceksiniz, böyle bir dünya yok. Batı bu şeyleri yaparken çok ayrıcalıklı bir konumdaydı. Hiç bir toplum batının dışındaki batılı toplumlar dışındaki hiç bir toplum uyanmamıştır. Uyanık değildir. Bize bunu zaten yaptırmazlar onun için şunu söylemek istiyorum. Sanayiileşmemizi iç imkanlarla, iç kaynaklarla yapacağız. Bu da batıdakinden çok daha yoğun biçimde adil yollarla yöntemlerle yıpranmamızı gerektirir. Çünkü dışardan çalıp çırıp getireceğimiz şey yok. Türki Cumhuriyetleri bir ara umutla baktılar acaba bir şey kazanırmıyız diye. Başbakanlar, yan bakanlar, hiç bakanlar. A... iyi çok güzel işbirliğine varız. Siz bize soğan sarımsak satın, biz size ilkel usulde uçaklardan yapalım. İsterseniz helikopter veririz filan deyiverdiler. Yani onların reddettiği şey bütünüyle reddedilme. Biz 60 yıl önceki dangalak toplumlardık. Daha iyi bir toplum olmak için bu yapıyı biraz kuralım içine bilmem neler kuralım falan diyorlar. Bizden çok geride pek kimse yok. Geçen gün gazetede birşey vardı. Gelir dağılımında dünyada 87'yiz. Ondan öteye zaten Patogonya, matagonya birşeyler filan kayıyor. Bizden geri birisi de Çekoslavakya, ikiye ayrılınca Çek'ler var. Tam bir festival. İsim koyamıyorlarmış. Demişler ki ülkenin bu tarafına Bohemya diyorlar, biz Bohemya ismini koymak istiyoruz filan deyince Slovenler demişler ki; bizim size demiryoluna şu kadar borcumuz ar, onu silin 2 milyar dolara Bohemya ismi sizin olsun filan. Böyle komik milletler var, biz o kadar komik değiliz belki fakat çok da parlak değiliz. Şey çok önemli tekrar vurguluyorum. İç kaynakları ancak adaletli bir siyasal hayat, onu besleyen kültür hayatı, onu besleyen basbayağı

gündelik hayat. Buraya kadar insan birşey, eczacı, marulcu olmaktan kurtulmalı. Başka yolu yok. O kurtulursa ancak iç kaynaklar adaletli bir siyasi adaletin örgütlenmiş biçimi içinde kullanılır ve kalkınır. Kalkınmazsak o var. Bir vahim tehlike dahavar. Yani vahim tehlike deyince böyle ne derler hani damlara konan yarasa gibietmek istemiyorum. Ama Türkiye'de birkaç kitap var okuyun. Türkiye nereye doğru gidiyor.Bunu içerde söylemiyorlar. Dışarda var. Birara şey diyorlar. Aman İran olacak. Yok Türkiye İran olmayacak o belli. Ama Türkiye İran olmayacak ama Mısır olma yolunda, Sudan da olmayacak, Mısır olma yolunda. O nedenle lütfen okuyun adı; Arap Ülkelerinde Din ve Siyaset diye. Yazarın adını unuttum. Ama şu anda çıktı Cep Yayınevinde. İbretle okuyun.Ülkedeki kıt kaynakları adil bir yapı içinde yatırımlara dönüştürüp ülkenin 20-30 yıllık bir projeksiyonu içinde adam olmasını sağlayacak politikaları üretemeyen verili iktidar yapılanması, demokratik girişimcileri , bir kitlelerin demokratik gelişmeler tamam olacak şekilde sola veya korkunç sol değil, kabul edilebilir sol diye. Sola doğru kaymasını önlemek için akılla, makılla teslimi mümkün olmayan insan hayatının dışındaki kurtarıcılardan medet uman hareketlere destek olacak. Kim inanmayacaksınız belki Marks'ın zamanında başlayarak, ben bunun ilk ipucunu görmüştüm. Marksın 6 gün savaşında yenik düştüğü vakit yaptığı ilk iş Kıbrıs'dan mermer tozu getirip büst yaptırmak oldu. Rahmetli

Köylüyü örgütlemek yerine, memuru örgütlemek yerine onlardan çok korkuyordu. Çünkü Türk terbiyesi almıştı o da. Osmanlı terbiyesi. Osmanlının devlet geleneğinde kilit taşı. Hani böyle tutar tutar şeyde de biliyor musunuz? Üç kişi yanyana gelmesin Nizam-ı aleme tehdittir bu. Osmanlı devlet adamının şeysi bu. Halkçının anlayışı da şudur: Dünyada en büyük saadeti devletle karşılaşmamaktır, memurun yüzünü görmemek. Biz hala bunu yaşıyoruz. Polisinden valisine, valisinden dekanına kadar üç arkadaşı yanyana görse dekanların ödü patlardı. Ne oluyor gene kumpasını kuruyorlar diye. Onun dışında tek te-

selli nerede kalıyor. Örgünleşmeyen kendi inancını felsefesini geliştiremeyen realite ile temasını akıl düzeyde kuramadığı için fevri, anlık garip hareketler. Bunu Fatsa'da da görüyorsunuz. Bilmem eczacı odasında da görüyorsunuz, üniversite yönetiminde de görüyorsunuz. O sessiz adamlar birden bire ortalığı devirirler.

Devirirler ama ertesi günü zaptiye kuvvet geliyor ardından. Tekrar eski başlangıca dönerseniz bir şey kazanmadan dönersiniz, hem de bir adım gitmeden dönersiniz. Bunlar yavaş yavaş tabii kalkıyor şeyde. Ama o kitabı okumak da çok yarar var, yani sizlerin çok daha engin tecrübeleriniz var. Herkesin kendi açısından çok zengin tecrübesi olduğunu biliyoruz. O açıdan lütfen Eczacılar Birliği'nin, Mimarlar Birliğinin o kitaba göz atmakta yarar var Türkiye'deki. Arap ülkelerinde din ve siyaset diye . Din ve siyaset, belki onu tamamlama açısından önem taşıyor belim. İslamda din ve bilim diye birşey var. Nasıl? Sıradan insanlar, sıradan insanlar, sadece Fatih Camisindeki o başörtülüler ya da takke giyenler değil, onların en militanları şimdi dantel takke giyiyorlarmış, onlar filan var. Onlar değil, dantel takke giyenler hem Türkçü, Orta Asyacı, hem islamcı. İkisini birleştiriyorlar, filan böyle birşey. Semerkant, Buhara belki ordan biri geliyormuş filan. O değil de şeyden küçük memur, küçük bilmem ne, bunlarda da aynı irrasyonel beklentiler kurtuluş beklentileri filan başladı. Bunlar sadece sadece Fatih Camisi değil, piyangolar, garip şeyler böyle şeyler nedir. İnsanın toplumsal ilişkilerinden ortaya koyduğu sorunlar, bu ilişkilerin yeniden formüle edilmesinde düzeltilir. Onun yerine ister Tanrıyı ki masum bir varlık, bizim son anımızda, hayatımızın sonunda belki şevkat için başvuracağımız bir kapıdır. Onu da aşındırmak istemiyorum. İnanın yani buna da samimiyetle söylüyorum. Ama herşeyi de ondan bilmemizi gerektirmiyor, yani yaşamımızda insan sorunları toplumsal ilişkilerden kaynak-

lanıyor. Bunları gidermenin tek yolu bunları yeniden kurmaktır. Bu konu da da vaktinizi alacağım ama çok heyecan verici örnek vardı, tarihsel bir örnek onu da anlatayım. Şeyi söyleyeceğim. Şimdi neler var, milli piyanogosu var, bilmem nesi var, 900 900... telefonları var, filan. Garip garip kooperatifler var. Herkes biliyor. İktisat profesörü adam Banker Kastelli'ye emekli karnesi teslim etti. Hem de İşçi Partisi'nin kurucularından. Yapma abi. Ne yapıyorsun bu herif gidiyor filan dedik. Yok yok gitmez filan dedi. Madem o hayatın bütünü total olarak baktığımız vakit o kadar irrasyonel gözüktüyor ki. İktisat profesörü, işçi partisini kurmuş, genel sekreter oldu. İsmi vermeyeceğim şimdi. Allah selamet versin. Banker Kastelli'ye parasını verdi adam. Yapma abi dedim. Birtek iktisat profesörleri değil ki albaylar verdi, bilmem kimler verdi. Hani şey olsa. Evde kalmış kızlar, beş defa dullar, Yemen Savaşı'nın gazileri bir sürü ne bileyim onlar bunlar değil toplumun kaymakları bunlar. Mektep medrese görmüş herifler. Neden hayatın algılanması irrasyonagal, herkes ipin ucunu kaçırıyor. Eczacı bakıyorum bitmez bu işler diyor. 20 yıldan beri konuşuluyor böyle gidiyor. Mimarlar bakıyorum biz konuşuyoruz, bina yükseliyor filan. Onun için işte başka birşey lazım. Bu şeyle ilgili örnek verecektim ama. İsterseniz lafı uzatmayalım dedi. O arada bakın 1756'da Portekiz'de deprem oluyor. Lizbon'da Lizbon depremi oluyor. Lizbon yerle bir oluyor. En çok hasar bina , insan bilmem ne. Tabii ki yoksullar mahallesinde oluyor. Ama bu bile bilinmiyormuş o vakitler. Takdir-i ilahi diye papa bir beyanname yayınlıyor. Diyor ki bu yalnızca bir felaket değil Tanrı'nın bir lütfu aynı zamanda çünkü buna rağmen imanını koruyana öbür dünyada ön parsellerden arsa. Hilton Otelinde 5 gece çift olarak ağırılanma filan. Herşey var . Bu otel çıldırıyor, bu ne sahtekarlık, bu ne rezalet. Yahu kardeşim kurulalı 180 yıl oldu.

Sen neden bahsediyorsun, bu jeolojik bir olay. Tanrı bu işe ne karışır

filan diye bir bildiri yayınlıyor. Bütün prenlere gönderiyor. Akıllı Frederick başta olmak üzere o tekim despot bulan Almaya'yı kuracak olan II.Frederick iken. Herkese gönderiyor. Gariban Russeam şaşkınlıkla bakıyor o vakte kadar abisi, sığınacağı, akıl fikir mabedi diye inandığı Volter'in bu abuk subuk laflarından hayrete düşüyor. Çünkü neden o da bir beyanname yazıyor, bildiri yazıyor. Diyor ki Lizbon depremi eski yalan diyor. Bildiğimiz müesses yalan diyor. Papa'nın dediği takdir-i ilahe hikayesi değil tek başına tabii. Büyük ölçüde kuşkusuz koordinatlı jeoloji. Ama çok daha çok daha büyük ölçüde sosyal bir alyadır. Bakın zengin mahallesi ayakta duruyor mu, yoksullar yerle yeksan olmuş. Ölenler orda kaç kişi, burda kaç kişi. Volter bu işi nasıl yaptı diyor ve şeysi başlıyor, şizofrenik paranoya başlıyor. İşi gücü mesleği terkedip Cenevre'ye çekiliyor. Lütfen okuyun şeyini. Nasuh Baydar Milli Eğitim Klasiklerinden çıkmıştır. Orda okuyun. Bunu bugün orta sınıf anlamamaya başladı. Yani orta sınıf böyle şimdi bakıyor. İşte otel yükseliyor o oluyor, bu oluyor. Bunu Russem üzerinde anlayacak yerde bırakıp yani Rusan da bırakıp Voltar, düzeyinde anlayacak şekilde mühendis adam, dişçi adam, eczacı adam, iktisatçıadam oturuyor apayla birlikte düşünmeye başlıyor. Olur böyle şeyler takdiri ilahe bilmiyorum filan diye düşünmeye başlıyor. Bu bence önemi artan birbaşka akıl yitirmesi. Bunu Alman bir felsefeci var çok sık bir isim koymuş buna. Akıl yitirmesi ama hepimiz sağlıklıyız. Deli doktorlarına gitsek herkes sağlıklı ama deliler gibi yaşıyoruz. Neden o delilikten değil ona akıl tutulması deniyor. Nasıl güneş tutulduğu vakit vardır ama yoktur, akıl var ama yoktur.

Ecz. Mehmet DOMAÇ

Arkadaşlar, sayın hocamın katkılarıyla açikoturumumuz bayağı neşelendi. Sanıyorum otelle olan anlaşmamız da 5 dakika gecikmiş durumda, bizi sabırla dinlediğiniz için hepiniz teşekkür ediyoruz ve yarın oturum saat 9.30'da başlıyor. Yarın görüşmek üzere, panelistlere de ayrıca teşekkür ediyorum.